

Ulazak Republike Hrvatske u NATO

Lulić, Mateo

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic Nikola Tesla in Gospić / Veleučilište Nikola Tesla u Gospiću**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:107:676819>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-27**

Repository / Repozitorij:

[Polytechnic Nikola Tesla in Gospić - Undergraduate thesis repository](#)

VELEUČILIŠTE „NIKOLA TESLA“ U GOSPIĆU

Mateo Lulić

ULAZAK REPUBLIKE HRVATSKE U NATO

ENTRY OF THE REPUBLIC OF CROATIA TO NATO

Završni rad

Gospić, 2018.

VELEUČILIŠTE „NIKOLA TESLA“ U GOSPIĆU

Upravni odjel

Stručni studij Upravno pravo

ULAZAK REPUBLIKE HRVATSKE U NATO

ENTRY OF THE REPUBLIC OF CROATIA TO NATO

Završni rad

MENTOR

Dr.sc. Branislav Šutić, prof.v.šk.

STUDENT

Mateo Lulić
JMBAG: 0296015309

Gospić, rujan 2018.

Veleučilište „Nikola Tesla“ u Gospiću

Upravni odjel

Gospić, 20.07.2018.

ZADATAK

za završni rad

Pristupniku Mateo Lulić MBS: 0296015309

Studentu stručnog studija Upravni izdaje se tema završnog rada pod nazivom

Ulazak Republike Hrvatske u NATO

Sadržaj zadatka :

Uvod; O NATO-u; Pristupanje Hrvatske u NATO; Primjena NATO standarda u Republici Hrvatskoj;

Zaključak.

Završni rad izraditi sukladno odredbama Pravilnika o završnom radu Veleučilišta „Nikola Tesla“ u Gospiću.

Mentor: Dr.sc. Branislav Šutić, prof.v.šk.,
(ime i prezime)

zadano: 20.07.2018.,
(nadnevak)

potpis

Pročelnik odjela: Tomislav Lopac, viši predavač,
(ime i prezime)

predati do: 30.09.2018.,
(nadnevak)

potpis

Student: Mateo Lulić,
(ime i prezime)

primio zadatak: 20.07.2018.,
(nadnevak)

potpis

Dostavlja se:

- mentoru
- pristupniku

IZJAVA

Izjavljujem da sam završni rad pod naslovom Ulazak Republike Hrvatske u NATO izradio samostalno pod nadzorom i uz stručnu pomoć mentora dr. sc. Branislav Šutić, prof.v.šk.

Potpis studenta

Mateo Lukić

Sažetak

NATO ili Sjevernoatlantski savez - *The North Atlantic Treaty Organisation*, je vojno-politički savez, osnovan 4. travnja 1949., potpisivanjem Sjevernoatlantskog sporazuma - *The North Atlantic Treaty* u Washingtonu. Cilj osnivanja prvenstveno je bilo sigurnosno organiziranje država tadašnje slobodne Europe te njihovo povezivanje u savez sa SAD-om. NATO je osnovalo 12 država, dvije iz Angloamerike, SAD i Kanada, te deset iz Europe - Belgija, Danska, Francuska, Island, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Norveška, Portugal i Velika Britanija. Danas se NATO sastoji od 29 država članica, od kojih 2 angloameričke te 27 europskih. Hrvatska je prešla dug put u usvajanju i implementaciji reformi kako bi postala punopravna članica NATO-a. U srpnju 2008. godine potpisan je Protokol o pristupanju Hrvatske u NATO, a polaganjem svog ratifikacijskog dokumenta 1. travnja 2009. Hrvatska je postala članicom NATO-a. Članstvom u Partnerstvu za mir Hrvatska je obvezna sudjelovati u NATO mirovnim misijama, čime ispunjava svoje međunarodne obveze u stabilizaciji kriznih žarišta, razvija sposobnosti i interoperabilnosti Oružanih snaga te prenosi prethodno stečena znanja.

Ključne riječi: NATO, sigurnost, članica, Republika Hrvatska, stabilizacija.

Abstract

NATO or North Atlantic Alliance, is military-political alliance, founded on April 4, 1949, by signing the North Atlantic Treaty in Washington. The aim of the founding was primarily is to make the security union of then free European states and their association with the United States. NATO has established 12 countries, two from Anglo-America, the United States and Canada, and ten from Europe - Belgium, Denmark, France, Iceland, Italy, Luxembourg, the Netherlands, Norway, Portugal and the United Kingdom. Today, NATO consists of 29 member states, of which 2 are Anglo-American and 27 are European. Croatia has gone a long way in adopting and implementing reforms to become a full member of NATO. In July 2008, the Protocol on Croatia's NATO Accession was signed, and by the deposit of its ratification document on April 1, 2009, Croatia became a full member of NATO. Membership in Partnership for Peace Croatia is obliged to take part in NATO peacekeeping missions, meeting its international obligations in the stabilization of crisis focuses, developing the capabilities and interoperability of the Armed Forces and transmitting previously acquired knowledge.

.

Key words: NATO, security, member, Republic of Croatia, stabilization.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. O NATO-u	2
2.1. KLJUČNE ZADAĆE SAVEZA	6
2.2. POLITIKA „OTVORENIH VRATA“ NATO-a.....	8
2.3. USTROJSTVO NATO-a.....	10
2.3.1. CIVILNA STRUKTURA.....	10
2.3.2. VOJNA STRUKTURA	13
3. PRISTUPANJE HRVATSKE U NATO	17
3.1. POZIV ZA PRISTUP U ČLANSTVO NATO.....	18
3.2. ČIMBENICI KOJI SU UTJECALI NA BRZINU PRISTUPA HRVATSKE U EU I NATO.....	28
4. REPUBLIKA HRVATSKA I NATO	30
4.1. PRIMJENA NATO STANDARDA U REPUBLICI HRVATSKOJ	30
4.2. UTJECAJ NATO STANDARDA NA HRVATSKO GOSPODARSTVO	33
4.3. AKTIVNOSTI HRVATSKE U OKVIRU NATO-a.....	34
5. ZAKLJUČAK.....	39
LITERATURA	41
POPIS SLIKA	43
POPIS TABLICA.....	44

1. UVOD

Sjevernoatlantski savez ili Organizacija sjevernoatlantskoga sporazuma, engleski *North Atlantic Treaty Organisation*, akronim NATO, je vojno-politički savez sjevernoameričkih i zapadnoeuropskih država osnovan 04. travnja 1949. u Washingtonu. Među osnivačima NATO-a su Belgija, Danska, Francuska, Island, Italija, Kanada, Luksemburg, Nizozemska, Norveška, Portugal, SAD i Velika Britanija. Godine 1952. NATO-u su pristupile Grčka i Turska, 1955. SR Njemačka i 1982. Španjolska. Sa sovjetskim pristankom na njemačko ujedinjenje, od 1990. u članstvu je NATO-a cjelovita Njemačka. Osnutak NATO-a bio je sastavni dio blokovske politike SAD-a i njegova suprotstavljanja Sovjetskomu Savezu. Nakon raspada Sovjetskoga Saveza NATO od 1994. potiče vojnu suradnju s nizom zemalja srednje i istočne Europe, kroz program Partnerstvo za mir. 27. svibnja 1997. s Rusijom je potpisan sporazum o uzajamnim odnosima, suradnji i sigurnosti. Godine 1999. članice NATO-a postale su Češka, Mađarska i Poljska, 2004. Bugarska, Estonija, Letonija, Litva, Rumunjska, Slovačka i Slovenija, a 2009. Albanija i Hrvatska. Planirana su nova proširenja, pa je tako 2017. članica saveza postala Crna Gora. Nakon uvodne cjeline ovog rada u drugoj cjelini govori se općenito o NATO-u te o ključnim zadaćama i ustrojstvu. Treća cjelina posvećena je pristupanju Republike Hrvatske u NATO, teškoćama i čimbenicima koji su utjecali na brzinu pristupanja. U četvrtoj cjelini dat je prikaz primjene NATO standarda u Republici Hrvatskoj, uz kratak osvrt na njihov utjecaj na gospodarstvo zemlje, dok je posljednji dio četvrte cjeline posvećen aktivnostima Republike Hrvatske u okvirima NATO-a. Posljednja peta cjelina, zaključak je na zadanu temu rada.

2. O NATO-u

Organizacija Sjevernoatlantskog sporazuma predstavlja savez 29 država iz Sjeverne Amerike i Europe koje su se obvezale da će ispunjavati odrednice Sjevernoatlantskog sporazuma potpisanog u Washingtonu 4. travnja 1949. godine (<http://www.mvep.hr/hr>).

Sjevernoatlantski ugovor sastavljen je u Washingtonu, dana 4. travnja 1949. godine (<http://www.mvep.hr/hr>). Sjevernoatlantskim sporazumom (dalje: Sporazum) stvoren je Savez zajedničke obrane, kako je definirano u Povelji Ujedinjenih naroda.¹ Sporazum je sklopljen na neograničeno vrijeme. Izvorni tekst Ugovora izmijenjen je samo jedanput od osnutka Organizacije Sjevernoatlantskog ugovora, sklapanjem Protokola uz Sjevernoatlantski ugovor o pristupanju Grčke i Turske, u Londonu, 17. listopada 1951 (<http://www.mvep.hr/hr>).

Osim Protokola uz Sjevernoatlantski ugovor o pristupanju Grčke i Turske, od sklapanja Ugovora, a radi pristupanja novih država, sklopljeno je još ukupno 15 protokola (<http://www.mvep.hr/hr>) uz Sjevernoatlantski ugovor, čijim su stupanjem na snagu stvorene pretpostavke da države na koje su se ti protokoli odnosili pristupe Sjevernoatlantskom ugovoru te da se time proširi teritorijalni domašaj članka 5. Sjevernoatlantskog ugovora i na odnosne države (<http://www.mvep.hr/hr>).

Hrvatski sabor je donio *Zakon o potvrđivanju Sjevernoatlantskog ugovora*² na sjednici 25. ožujka 2009.

---

¹Povelja ujedinjenih naroda, NN – MU broj 15. od 16.12.1993. i broj 7. od 02.08.1994. – ispravak, čl. 51.; Ništa u ovoj Povelji ne dira prirodno pravo individualne ili kolektivne samoobrane u slučaju oružanog napada na nekoga člana Ujedinjenih naroda sve dok Vijeće sigurnosti ne poduzme mjere potrebne za održavanje međunarodnog mira i sigurnosti. Mjere koje članovi poduzmu u vršenju toga prava samoobrane odmah se dojavljuju Vijeću sigurnosti i nipošto ne diraju u ovlasti i dužnosti Vijeća sigurnosti da na temelju ove Povelje djeluje svakog časa na način koji smatra potrebnim za održavanje ili uspostavljanje međunarodnog mira i sigurnosti.

²Zakon o potvrđivanju Sjevernoatlantskog ugovora, NN/MU 3/2009.

U skladu sa Sporazumom, osnovna uloga NATO-a jest očuvati mir i sigurnost političkim i vojnim putem u zemljama članicama (<https://www.nato.int/docu/handbook/2006/hb-cr-2006/part1.pdf>).

Politički, NATO promiče demokratske vrijednosti i suradnju oko sigurnosnih i vojnih pitanja, kako bi se izgradilo povjerenje i, dugoročno, prevenirao konflikt.

Vojno, NATO je posvećen mirnom rješavanju sporova. Ako diplomatski naponi ne uspiju, tada se upravljanje krizom provodi vojnim snagama, temeljem članka 5. *Washingtonskog sporazuma*, kojim se predviđa da oružani napad na jednu ili više zemalja članica znači oružani napad na sve članice Saveza (Sjevernoatlantski ugovor):

Članak 5.

Stranke su suglasne da će se oružani napad na jednu ili više njih u Europi ili u Sjevernoj Americi smatrati napadom na sve njih te su stoga suglasne da će, u slučaju takvoga oružanog napada, svaka od njih, u ostvarivanju prava pojedinačne ili kolektivne samoobrane priznatog člankom 51. Povelje Ujedinjenih naroda, pomoći stranki ili strankama koje su napadnute, poduzimajući odmah, pojedinačno i zajedno s drugim strankama, mjere koje se smatraju potrebnima, uključujući i uporabu oružane sile, radi uspostavljanja ili održavanja sigurnosti sjevernoatlantskog područja. Svaki takav oružani napad i sve mjere poduzete kao rezultat toga napada odmah će biti prijavljeni Vijeću sigurnosti. Takve mjere će prestati kada Vijeće sigurnosti poduzme mjere potrebne za ponovnu uspostavu i održavanje međunarodnog mira i sigurnosti.

Članak 6.

U smislu članka 5., oružani napad na jednu ili više stranaka smatra se da obuhvaća oružani napad: (i) na državno područje bilo koje stranke u Europi ili Sjevernoj Americi, na francuske departmane u Alžiru, na državno područje Turske ili otoke pod jurisdikcijom bilo koje od stranaka u sjevernoatlantskom području sjeverno od Rakove obratnice; (ii) na snage, plovila ili zrakoplove bilo koje od stranaka, kada se oni nalaze na ili iznad tih područja u Europi u

kojima su okupacijske snage bilo koje od stranaka bile smještene na datum kada je Ugovor stupio na snagu, ili na Sredozemnom moru ili sjevernoatlantskom području sjeverno od Rakove obratnice.

Ova vrsta akcije može se provesti i pod mandatom UN-a, samostalno ili u suradnji s drugim državama i međunarodnim organizacijama (<http://www.mvep.hr/hr>).

NATO čuva zajedničke vrijednosti saveznica - demokraciju, slobodu pojedinca, vladavinu zakona i mirno rješavanje sukoba te promiče ove vrijednosti širom euroatlantskog područja (<http://www.mvep.hr/hr>). Savez služi kao forum za raspravu državama iz Europe i Sjeverne Amerike o sigurnosnim pitanjima od općeg značaja, poduzimajući zajedničke mjere glede traženja odgovora na ta pitanja. Transatlantski odnosi sjevernoameričkih i europskih članica Saveza su temelj NATO-a. Ove zemlje dijele iste osnovne vrijednosti i interese te su predane očuvanju demokratskih načela, čineći sigurnost Europe i Sjeverne Amerike nedjeljivom. Savez se obvezao na obranu zemalja članica u slučaju agresije ili opasnosti od agresije, vodeći se načelom da napad na jednu ili više članica znači napad na sve (<http://www.mvep.hr/hr>).

NATO je organiziran kao međudržavna organizacija, unutar koje svaka zemlja članica zadržava pravo na svoju samostalnost (<http://www.mvep.hr/hr>). Sve odluke NATO-a donesene su zajednički, konsenzusom (<http://www.mvep.hr/hr>). Najvažnije tijelo za donošenje odluka NATO-a jest Sjevernoatlantsko vijeće, u kojem su zastupljeni predstavnici svih članica Saveza na razini veleposlanika, ministara, te šefova država i/ili vlada. Svaka zemlja članica sudjeluje ravnopravno u procesu odlučivanja bez obzira na veličinu, politički, vojni ili ekonomski značaj. Saveznici stoga zadržavaju pravo na prostor za samostalno djelovanje, uz poštivanje zajedničkih odluka i akcija. Međutim, jednom usvojene savezničke odluke omogućavaju zajedničku i usklađenu akciju ojačanu političkom solidarnošću.

To je očitovano i u odluci o pružanju pomoći Sjedinjenim Američkim Državama donesenoj nakon napada 11. rujna 2001 (<http://www.mvep.hr/hr>). Po prvi puta u svojoj povijesti NATO se pozvao na članak 5. Washingtonskog sporazuma. Sve članice Saveza žestoko su osudile napade te dale podršku Sjedinjenim Američkim Državama u konkretnim aktivnostima. Nakon

terorističkih napada u SAD-u 11. 09. 2001. aktivirana je uzajamna obrana članica NATO-a. Radi sprječavanja međunarodnoga terorizma NATO od 2001. nadzire pomorski promet u Sredozemlju, a od 2003. uz potporu UN-a preuzeo je vođenje međunarodne mirovne operacije u Afganistanu (<http://www.mvep.hr/hr>).

Godine 2004. je od napada iz zraka osiguravao Olimpijske igre u Ateni. Od 2004. sudjeluje i u stvaranju novih iračkih snaga sigurnosti, od 2005. logistički pomaže mirovne snage Afričke unije u Darfuru - Sudan, a 2005.-06. pomagao je Pakistanu nakon razornoga potresa. Od 2008. NATO je u širem akvatoriju Arapskoga mora angažiran u borbi protiv somalijskih i drugih pirata. Godine 2011. sudjelovao je u nadzoru oružanih sukoba u Libiji te pomogao svrgavanje Gaddafijeva režima. Potkraj 2013. NATO je bio prisutan u Afganistanu s oko 83 200 vojnika, od kojih je oko 60 000 američkih. Nakon okončanja operacije u Afganistanu potkraj 2014. i vojnoga povlačenja, nastavio je podupirati snaženje afganistanskih sigurnosnih snaga. Odnosi s Rusijom pogoršali su se sa sukobima u Ukrajini i ruskom aneksijom Krima 2014., u tom kontekstu, od 2015., učestalije su vježbe NATO-a na operacijskim pravcima prema Rusiji na području Baltika, Norveškoga mora, Crnoga mora i dr. (<http://www.enciklopedija.hr>).

NATO nema vlastite operativne oružane snage (<http://www.mvep.hr/hr>), osim onih koje mu pružaju članice ili zemlje partneri u svrhu provedbe određene misije. Savez raspolaže brojnim mehanizmima koji mu to omogućuju - procesima obrambenog planiranja i planiranja uporabe resursa koji čine temelj suradnje unutar Saveza, provedbom političkih obvezivanja za jačanje sposobnosti te vojnom strukturom koja objedinjuje funkcije organizacije za planiranje multinacionalnih snaga sa sveobuhvatnim NATO sustavom zapovijedanja i upravljanja vojnim snagama koje su mu dodijeljene.

Drugim riječima, pod zapovjedništvom strateških zapovjednika NATO-a, organizacija osigurava zajedničko planiranje, uvježbavanje i operativno raspoređivanje snaga zemalja članica sukladno zajednički dogovorenom procesu planiranja snaga. Ukratko, jedna od važnih uloga NATO-a jest biti katalizatorom pri stvaranju snaga koje bi zadovoljile zahtjeve i omogućile zemljama članicama sudjelovanje u operacijama upravljanja krizama u kojima ne bi mogle samostalno sudjelovati.

Dijalog i suradnja sa zemljama nečlanicama pomogli su u prevladavanju hladnoratovskih podjela te u širenju sigurnosti i stabilnosti daleko izvan granica NATO-a. Savez radi na ostvarenju suradnje s Rusijom, nastoji proširiti suradnju s Ukrajinom i ostalim zemljama partnerima – od kojih su neke postale članice – kao i sa zemljama Mediteranskog dijaloga te šireg Bliskog Istoka. NATO također produbljuje suradnju s drugim međunarodnim organizacijama, poglavito s Europskom unijom, s kojom razvija strateško partnerstvo.

Strukture i mehanizmi NATO-a osiguravaju okvir za razne oblike suradnje, koji čine sastavni dio svakodnevnih aktivnosti Saveza. Potreba opstanka NATO-a je dakle ogromna, a među najvažnijim razlozima opstanka su prijetnje etničkih sukoba, međunarodnog terorizma, širenja oružja za masovno uništenje, organiziranog kriminala i ilegalnih imigracija (Rudolf, 2014.).

2.1. KLJUČNE ZADAĆE SAVEZA

Strateški koncept NATO-a iz 2010. godine kao temeljne zadaće Saveza navodi *kolektivnu obranu, upravljanje krizama i kooperativnu sigurnost* (Rudolf, 2014.):

✦ **Kolektivna obrana** - tijekom pet desetljeća nakon Drugog svjetskog rata, Savez je uspješno spriječio eskalaciju Hladnog u „vrući“ rat. Pod NATO-ovim sigurnosnim kišobranom stanovništvo europskih zemalja, Kanade i SAD-a uživa u prednostima demokratskog izbora, vladavine prava i znatnog gospodarskog rasta. Uloga odvratanja Saveza temelji se na odgovarajućem spoju nuklearnih i konvencionalnih sposobnosti, koje čine temeljni element NATO-ove strategije. Istovremeno, države članice su posvećene kontroli naoružanja, razoružanju te neproliferaciji oružja za masovno uništenje,

✦ **Krizno upravljanje** - Savez je učestalo djelovao kako bi podržao međunarodni mir i sigurnost. 1995. godine pridonio je završetku rata u BiH i implementaciji mirovnog sporazuma. 1999. godine NATO je pomogao u zaustavljanju masovnih ubojstava i protjerivanja na Kosovu, gdje su snage Saveza nastavile služiti do danas pod

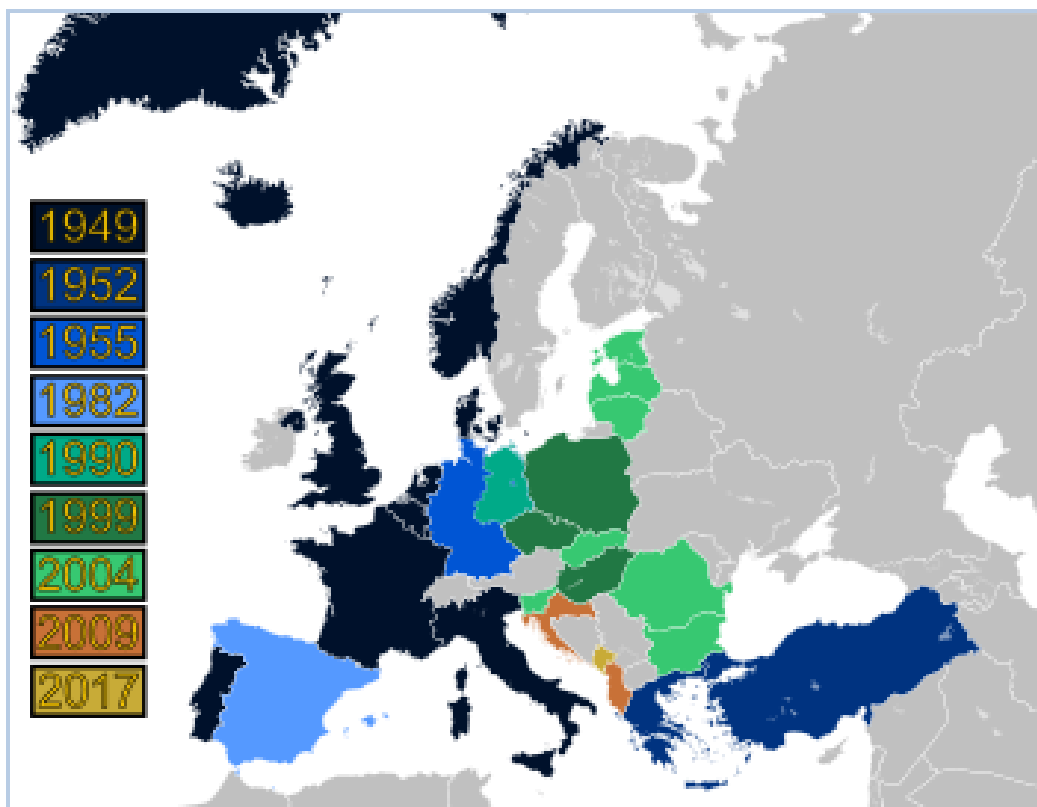
mandatom UN-a. Od 2003. godine, NATO-ova nazočnost pod mandatom UN-a pomogla je osigurati da Afganistan nikad više ne postane sigurno utočište za teroriste. 2011. godine NATO je proveo UN-ov mandat za zaštitu stanovništva Libije. Od 2009. do 2016. godine, NATO-ovi brodovi i zrakoplovi patrolirali su morima ispred Roga Afrike, kao dio širih međunarodnih napora u borbi protiv pomorskog piratstva. Od 2016. godine, NATO daje podršku pomažući u rastućoj migrantskoj krizi u Europi. Brodovi Saveza doprinose kroz obavještajnu djelatnost, nadzor i izviđanje, podržavajući međunarodne napore za zaustavljanjem trgovine ljudima i nezakonitih migracija u Egejskom moru. U više navrata, snage NATO-a dostavile su potrebnu pomoć, uključujući i SAD-u nakon uragana Katrina te Pakistanu nakon potresa u listopadu 2005.,

✦ **Kooperativna sigurnost** - prijetnje kao što su terorizam, piratstvo, proliferacija oružja za masovno uništenje i kibernetičko ratovanje ne poznaju granice. Iz tog razloga, NATO je razvio globalnu mrežu sigurnosnih partnera, koja obuhvaća preko 40 zemalja svijeta, kao i međunarodne organizacije; uključujući EU, UN, OEES i Afričku uniju. Saveznička misija Odlučna potpora u Afganistanu uključuje 13 partnerskih zemalja. U NATO-ovoj operaciji na Kosovu sudjeluje 8 partnera. Osim partnera koji sudjeluju u NATO-vim misijama i operacijama, Savez je od ranih 1990-tih - razvio široku mrežu partnerstava, uključujući Euro-atlantsko vijeće za suradnju, Mediteranski dijalog, Istanbulsku inicijativu za suradnju, kao i mnoge partnere diljem svijeta poput Australije, Japana i Južne Koreje.

2.2. POLITIKA „OTVORENIH VRATA“ NATO-a

Politika „otvorenih vrata“ (Rudolf, 2014.) NATO-a - *Open Door Policy*, jedna je od temeljnih politika Saveza. Naime, svaka europska država koja može doprinijeti sigurnosti i načelima Saveza može biti pozvana da mu se pridruži. Naravno, na samoj državi je da odluči želi li zatražiti članstvo. U sedam navrata, između 1952. i 2017. godine, ukupno 17 europskih država odlučilo je zatražiti članstvo i bile su primljene. Posljednja među njima bila je Crna Gora, koja čini 29. članicu Saveza (Rudolf, 2014.).

Slika 1 - Proširenja NATO saveza u Europi

Izvor: <https://hr.wikipedia.org/wiki/NATO> (07.08.2018.)

Ovaj proces pridonio je miru i sigurnosti u Europi. Još tri zemlje aspiriraju na članstvo u NATO-u - Bosna i Hercegovina, Makedonija, te Gruzija (Rudolf, 2014.). Svaku od aspirantica, odnosno njezinu spremnost za članstvo, Savez prosuđuje prema njezinim vlastitim postignućima. Naravno, prije pristupanja bilo koje države, potrebno je implementirati širok raspon političkih, gospodarskih i sigurnosnih reformi.

Tablica 1 - Članice NATO-a

Države osnivačice - dvanaest država koje su 03. travnja 1949. potpisale Sjevernoatlantski ugovor	Savezu je naknadno pristupilo još sedamnaest država, i to u sedam krugova proširenja
 Belgija Kanada Danska Francuska Island Italija Luksemburg Nizozemska Norveška Portugal UK SAD	 Grčka 18. veljače 1952. Turska 18. veljače 1952. Njemačka 9. svibnja 1955. Španjolska 30. svibnja 1982. Češka 12. ožujka 1999. Poljska 12. ožujka 1999. Mađarska 12. ožujka 1999. Bugarska 29. ožujka 2004. Estonija 29. ožujka 2004. Latvija 29. ožujka 2004. Litva 29. ožujka 2004. Rumunjska 29. ožujka 2004. Slovačka 29. ožujka 2004. Slovenija 29. ožujka 2004. Hrvatska 1. travnja 2009. Albanija 1. travnja 2009. Crna Gora 5. lipnja 2017.

Izvor: Izrada autora prema: <https://hr.wikipedia.org/wiki/NATO>

2.3. USTROJSTVO NATO-A

2.3.1. CIVILNA STRUKTURA

NATO-ovo sjedište/stožer - trajno sjedište Sjevernoatlantskog vijeća - *NAC*, uključuje stalne predstavnike i nacionalna izaslanstva, glavnog tajnika i međunarodno osoblje, nacionalne vojne predstavnike, predsjednika Vojnog odbora i međunarodno vojno osoblje, NATO-ovo Zapovjedništvo za konzultacije, zapovijedanje i kontrolu i brojne NATO-ove agencije. *Nacionalna izaslanstva* svake zemlje članice imaju položaj veleposlanstava i na čelu im je veleposlanik, o kojem se govori kao o stalnom predstavniku, a koji radi u skladu s napucima iz svoje zemlje te potom podnosi izvješća nacionalnim vlastima. Osoblje nacionalnih izaslanstava čine civilni zaposlenici iz ministarstava vanjskih poslova i ostalih mjerodavnih ministarstava koji su izaslani u NATO kako bi predstavljali svoje zemlje. Uredi za vezu zemalja partnera su diplomatske misije kojima je na čelu veleposlanik ili šef misije, koji je odgovoran za komunikaciju između svog glavnog grada i NATO-a (<http://www.mvep.hr/hr>).

Sjevernoatlantsko vijeće – *NAC* (<http://www.mvep.hr/hr>) - Sjevernoatlantsko vijeće posjeduje učinkovite političke ovlasti i pravo donošenja odluka i sastoji se od stalnih predstavnika svih država članica koji se sastaju najmanje jednom tjedno. Vijeće se također sastaje na višim razinama što uključuje ministre vanjskih poslova, ministre obrane ili čelnike država i vlada no ima jednake ovlasti i prava donošenja odluka i odluke imaju jednaku važnost bez obzira na kojoj razini su donesene. Vijeće ima veliku javnu važnost te objavljuje deklaracije i službene izjave koje objašnjavaju politiku i odluke NATO-a javnosti i vladama država koje nisu članice Saveza.

Vijeće je jedino tijelo unutar NATO-a koje svoje ovlasti dobiva izravno iz Sjevernoatlantskog ugovora. Ono je tim Ugovorom također dobilo i ovlast da samo uspostavlja sebi podređena tijela. Mnoga povjerenstva i skupine za planiranje osnovani su kako bi podržali rad vijeća ili preuzeli na sebe odgovornost u pojedinim područjima kao što su planiranje obrane, nuklearno planiranje i druga vojna pitanja. Na taj način, vijeće osigurava jedinstveni forum za sve vrste savjetovanja među državama članicama, glede pitanja od zajedničkog interesa te predstavlja

najvažnije tijelo za donošenje odluka u NATO-u. Odluke su izraz zajedničke volje država članica i donose se konsenzusom. Sve države članice sudjeluju u stvaranju službene politike NATO-a i donošenju odluka. Svaku državu članicu u Vijeću predstavlja stalni predstavnik sa statusom veleposlanika. Svaki od njih također ima potporu svog političkog i vojnog osoblja ili izaslanstva pri NATO-u, koje se razlikuju po veličini.

Kada se Vijeće sastaje na toj razini, obično se naziva Stalno vijeće. Dva puta godišnje, a nekad i češće, Vijeće se sastaje na ministarskoj razini (<http://www.mvep.hr/hr>) i tada svaku državu predstavlja ministar obrane. Sastanci Vijeća također se odvijaju u obliku sjednica ministara obrane. Sastanci na vrhu u kojima sudjeluju i čelnici država ili vlada, održavaju se kada je potrebno raspraviti neko važno pitanje ili u važnim trenucima razvoja sigurnosne politike NATO-a.

Iako se Vijeće sastaje jednom tjedno, može biti sazvano u kratkom roku kada je to potrebno. Sjednice vodi Glavni tajnik NATO-a ili, ako je on odsutan, njegov zamjenik. Veleposlanik ili stalni zastupnik s najdužim stažem dobiva titulu Dekana Vijeća. Iako je to ponajprije ceremonijalna funkcija, Dekan može biti pozvan da doista predsjedava Vijećem, na primjer na sastancima i razgovorima u vrijeme biranja novog glavnog tajnika. Na sastancima ministara vanjskih poslova, jedan od ministara preuzima ulogu počasnog predsjednika. Ministri pojedinih država na toj se dužnosti smjenjuju jednom godišnje i to prema redoslijedu engleske abecede. Redoslijed predsjedavanja u Stalnom vijeću uspostavljen je prema trajanju službe, no na sastancima na bilo kojoj razini stalni zastupnici posjednuti su oko stola prema nacionalnoj pripadnosti, slijedeći englesku abecedu. Ista procedura provodi se u cijeloj strukturi NATO-ovih odbora.

Pitanja o kojima se raspravlja i odluke koje se donose pokrivaju sve aspekte djelatnosti NATO-a, i često se temelje na izvješćima i preporukama koje pripremaju podređena povjerenstva na zahtjev Vijeća. Isto tako, predmete rasprave mogu predložiti bilo koji od predstavnika ili glavni tajnik. Stalni zastupnici djeluju prema naputcima svojih vlada, te prenose i objašnjavaju njihove političke stavove i odluke predstavnicima drugih zemalja. Također prenose svojim državnim vlastima stavove drugih vlada, izvješćujući ih o razvoju

situacije i tako potpomažu postizanje konsenzusa u pitanjima i područjima gdje se pozicije pojedinih država razlikuju. Kada treba donijeti odluke, one se donose jednoglasno.

Kada se Vijeće sastaje na razini ministara obrane, ili se bavi pitanjima vezanim uz obranu i obrambene strategije, drugi visoki odbori kao što je Izvršna radna skupina, mogu biti uključena u raspravu kao glavno savjetodavno tijelo. Ukoliko Vijeće raspravlja o financijskim pitanjima, Visoki odbor za resurse, Civilni ili Vojni odbor za proračun ili Odbor za infrastrukturu, zavisno o tome što je najprikladnije, bit će odgovorni Vijeću za pripremu njegovog rada. Obzirom na temu o kojoj se raspravlja, odgovarajući visoki odbor bit će zadužen za pripremu sastanaka Vijeća i provođenje donesenih odluka. Tajništvo Vijeća čini osoblje iz odgovarajućih uprava i ureda Međunarodnog tajništva, a posebice Izvršnog tajništva čija je zadaća osigurati da se mandati Vijeća provedu te da se odluke Vijeća zabilježe i objave. Izvršni tajnik je ujedno i Tajnik vijeća (<http://www.mvep.hr/hr>).

Glavni tajnik ima trojaku ulogu (<http://www.mvep.hr/hr>):

- ✦ on je predsjedatelj Sjevernoatlantskog vijeća, Odbora za obrambeno planiranje i Skupine za nuklearno planiranje kao i Euroatlantskog partnerskog vijeća, Vijeća NATO-Rusija, Komisije NATO-Ukrajina i Skupine za mediteransku suradnju - *Mediterranean Cooperation Group*,
- ✦ on je glavni glasnogovornik Saveza i predstavnik Saveza u javnosti u ime zemalja članica čime odražava njihove zajedničke stavove o političkim pitanjima,
- ✦ on je viši izvršni časnik Međunarodnog osoblja NATO-a, te je odgovoran za zapošljavanje osoblja, kao i za nadzor njihova rada. Glavnog tajnika izabiru vlade članice na početno razdoblje od četiri godine.

Međunarodno je osoblje savjetodavno i upravno tijelo koje podupire rad nacionalnih izaslanstava u glavnom sjedištu NATO-a na različitim razinama odbora. Ono slijedi odluke NATO odbora i podupire postupak donošenja odluka konsenzusom. Sastavljeno je od zaposlenika iz zemalja članica koje izravno zapošljava NATO ili ih šalju njihove vlade.

2.3.2. VOJNA STRUKTURA

Vojni odbor – MC

Vojni odbor – MC predstavlja višu vojnu vlast NATO-a pod sveobuhvatnom političkom ovlašću Sjevernoatlantskog vijeća i, prema potrebi, pod nadležnošću Odbora za obrambeno planiranje i Skupine za nuklearno planiranje. Vojni se odbor sastaje pod predsjedanjem izabranog predsjedatelja, a predstavlja glavno vojno savjetodavno tijelo za Sjevernoatlantsko vijeće, Odbor za obrambeno planiranje i Skupinu za nuklearno planiranje. Članovi odbora su visoki vojni časnici koji imaju ulogu nacionalnih vojnih predstavnika – *MILREPs*, pri stalnom zasjedanju, a predstavljaju svoje načelnike obrane - *CHODs*. Civilni službenik predstavlja Island koji ne posjeduje vojne snage. Vojni se odbor također redovito sastaje na višoj razini, i to na razini načelnika obrane, kada se pozivaju i dvojica Strateških zapovjednika NATO-a (<http://www.mvep.hr/hr>).

Vojni predstavnici su u svom dnevnom radu predstavnici svojih država pri čemu zastupaju njihove najbolje interese, dok ujedno ostaju otvoreni za pregovore i rasprave kako bi se mogao postići konsenzus. To često znači da se postiže dogovor o prihvatljivim kompromisima kada je to u interesu Saveza kao cjeline i kada služi promicanju njegovih cjelokupnih ciljeva i političkih smjernica. Odbor je odgovoran za predlaganje nužnih mjera za zajedničku obranu NATO područja NATO-ovim političkim dužnosnicima i za primjenu operativnih odluka koje je donijelo Sjevernoatlantsko vijeće. Njegova glavna uloga je dati smjernice i savjete o vojnoj politici i strategiji. On osigurava smjernice o vojnim pitanjima za Strateške zapovjednike NATO-a, čiji predstavnici prisustvuju njegovim sjednicama, i odgovoran je za cjelokupno vođenje vojnih poslova Saveza pod vodstvom Vijeća kao i za učinkoviti rad agencija Vojnog odbora.

Vojni se odbor, na sjednici načelnika obrane - *Chiefs of Staff Session*, obično sastaje tri puta godišnje. Dva sastanka se održavaju u Bruxellesu, a jedan sastanak ugošćuje zemlja članica NATO-a, po načelu rotacije. U okviru Euroatlantskog partnerskog vijeća - *Euro-Atlantic Partnership Council*, *EAPC* i Partnerstva za mir - *Partnership for Peace*, *PfP*, Vojni odbor se

sastaje redovito s *EAPC/PfP* zemljama na razini nacionalnih vojnih predstavnika jedanput mjesečno i na razini načelnika obrane dva puta godišnje, kako bi se raspravljalo o temama vojne suradnje. Vojni odbor se također sastaje u različitim sastavima u okviru Vijeća NATO-Rusija i Komisije NATO-Ukrajina. Od siječnja 2001. godine, Vojni odbor NATO-a održava redovite sastanke s Vojnim odborom Europske unije na kojima se raspravlja o temama od zajedničkog interesa vezanima uz sigurnost, obranu i upravljanje krizama (<http://www.mvep.hr/hr>).

Predsjedatelja Vojnog odbora - Chairman of the Military Committee, predlažu načelnici obrane, a imenuje se na dužnost u trajanju od tri godine. On radi u međunarodnom interesu, a njegova nadležnost potječe od Vojnog odbora kojemu je odgovoran u izvršavanju svojih dužnosti. Predsjedatelj Vojnog odbora obično predsjedava svim sastancima Vojnog odbora. Predsjedatelj Vojnog odbora je glasnogovornik i predstavnik tog odbora. On upravlja svakodnevnim poslovima i radi u ime odbora na davanju potrebnih smjernica i instrukcija direktoru Međunarodnog vojnog osoblja - *Director of the International Military Staff, DIMS*.. On predstavlja Vojni odbor na susretima na visokoj razini kao što su oni Sjeveroatlanskog vijeća, Odbora za obrambeno planiranje i Skupine za nuklearno planiranje, pružajući savjete glede vojnih pitanja, kada zatreba.

Vojno-zapovjedna struktura

Vojno-zapovjedna struktura NATO-a - *Military Command Structure*, koja se razlikuje od NATO Strukture snaga - *NATO Force Structure*, predstavlja mehanizam koji omogućuje vojnim čelnicima NATO-a zapovijedanje i kontrolu nad snagama dodijeljenima za združene operacije koje obuhvaćaju više grana – kopnenu vojsku, mornaricu i ratno zrakoplovstvo. Ona se temelji na hijerarhijskoj strukturi Strateških zapovjedništava i podčinjenih zapovjedništava. Vojna zapovjedna struktura NATO-a u potpunosti je reorganizirana odražavajući temeljni pomak u politici Saveza. Prvotno je zapovjedni sustav bio podijeljen na dva glavna geografska područja s jednim strateškim zapovjedništvom za Europu i drugim za sjevernoatlantsko područje (<http://www.mvep.hr/hr>).

Ova dva zapovjedništva zamijenjena su jednim operativnim zapovjedništvom – Savezničkim zapovjedništvom za operacije - *Allied Command Operations*, ACO i jednim funkcionalnim zapovjedništvom - Savezničkim zapovjedništvom za transformaciju - *Allied Command Transformation*, ACT. ACO je strateško zapovjedništvo za sve NATO operacije, dok je ACT odgovoran za stalne promjene vojnih sposobnosti NATO-a, kao i za promicanje interoperabilnosti. Iako se zapovjedna struktura NATO-a bila znatno promijenila od završetka Hladnog rata, ova je reforma osigurala strukturu sa sposobnošću sistematičnog usredotočivanja na olakšavanje preostroja vojnih sposobnosti na kontinuiranoj osnovi jer su identificirane nove potrebe. U stvari, uloga nove strukture NATO-a jest osigurati da Savez raspoláže onim vojnim sposobnostima koje su mu potrebne za izvršavanje zadaća, kao i njihovu brzu i pouzdanu dostupnost NATO-u u udovoljavanju novim obvezama.

Vrhovni saveznički zapovjednik za Europu, SACEUR - Zadaća Vrhovnog savezničkog zapovjednika za Europu - *Supreme Allied Commander Europe, SACEUR* u Savezničkom zapovjedništvu za operacije jest očuvanje mira, sigurnosti i teritorijalne cjelovitosti zemalja članica Saveza pomoću procjene rizika i prijetnji, vojnog planiranja, te prepoznavanja i zahtijevanja snaga potrebnih za poduzimanje cijelog niza misija Saveza na način i u vrijeme koje je odredilo Sjevernoatlantsko vijeće, te na mjestu gdje mogu zatrebati (<http://www.mvvp.hr/hr>).

U slučaju izbijanja agresije, ili ako Sjevernoatlantsko vijeće smatra da je agresija neizbježna, SACEUR provodi sve vojne vježbe koje su pod ovlašću i sposobnostima njegovog zapovjedništva, a koje su potrebne za iskazivanje savezničke solidarnosti i spremnosti očuvanja integriteta teritorija Saveza, osiguranje mira na morima i očuvanje morskih putničkih i gospodarskih putova i za očuvanje sigurnosti zemalja članica NATO-a ili za njeno uspostavljanje u slučaju da je bila narušena (<http://www.mvvp.hr/hr>).

Vrhovni saveznički zapovjednik za transformaciju, SACT, Savezničko zapovjedništvo za transformaciju je pod nadležnošću Vrhovnog savezničkog zapovjednika za transformaciju čije bismo odgovornosti mogli sažeti kako slijedi (<http://www.mvvp.hr/hr>):

- ✓ doprinos očuvanju mira, sigurnosti i teritorijalne cjelovitosti zemalja članica Saveza preuzimanjem vodeće uloge na razini strateškog zapovjedništva u preustroju vojnih struktura, snaga, sposobnosti i doktrina NATO-a kako bi se poboljšala vojna učinkovitost Saveza,
- ✓ provedba operativne analize na strateškoj razini, u suradnji s ACO-om, uz određivanje prioriteta, kako bi se prepoznala vrsta i opseg zahtjeva sposobnosti i interoperabilnosti, a rezultati usmjerili prema cjelokupnom postupku obrambenog planiranja NATO-a,
- ✓ integracija i sinkroniziranje NATO-ovih nastojanja u preustroju, u suradnji s ACO-om, s operativnim aktivnostima i s drugim elementima zapovjedne strukture kako bi se doprinijelo da su NATO snagama, sada i u budućnosti, na raspolaganju učinkovita kombinirana ili združena vojna zapovjedništva koja su u mogućnosti pozvati se na vojne sposobnosti neophodne za izvršenje njihovih zadaća,
- ✓ istraživanje koncepata i promicanje razvoja doktrine,
- ✓ izvođenje eksperimenata i pružanje potpore postupcima istraživanja i prikupljanja podataka koji su dio razvoja novih tehnologija; u izvršavanju ove zadaće potrebno je raditi zajedno s odgovarajućim NATO službama i odborima za vođenje projekata kako bi se prepoznale mogućnosti za poboljšanu interoperabilnost i standardizaciju, te kako bi se polučile kvalitativno preustrojene sposobnosti na dobrobit Saveza,
- ✓ upravljanje zajednički financiranim resursima dodijeljenima za programe preustroja NATO-a kako bi se osigurala pravovremena i racionalna rješenja za operativne zahtjeve,
- ✓ provedba programa obuke i izobrazbe kako bi se Savezu osigurali vođe, stručnjaci i stožerno osoblje obučeno u okviru zajedničkih normi NATO-a i sposobno za učinkoviti rad u kombiniranom i združenom vojnom okružju,
- ✓ ustanovljavanje i provedba procedura stvorenih kako bi se osigurala trajna prilagodba organizacija, koncepata, resursa i programa obrazovanja potrebnih za promicanje preustroja NATO-a,
- ✓ davanje podrške zahtjevima uvježbavanja Savezničkog zapovjedništva za operacije u svim fazama planiranja, izvršavanja i procjene.

Vojne snage

U načelu, NATO nema nezavisne vojne snage osim onih koje su mu dodijelile zemlje članice za vojne operacije. Stoga, kada Sjevernoatlantsko vijeće odluči započeti neku operaciju, zemlje članice moraju staviti snage na raspolaganje kroz proces stvaranja snaga. Ovaj proces može obuhvaćati i zemlje nečlanice NATO-a, kao što su zemlje Partnerstva za mir, *PfP* i Mediteranskog dijaloga. Nakon što su ove snage završile svoju misiju, one se vraćaju svojim nacionalnim vojnim strukturama (<http://www.mvep.hr/hr>).

Na isti način kako *Međunarodno osoblje* predstavlja izvršnu agenciju koja pruža potporu Vijeću i njegovim odborima, tako i Međunarodno vojno osoblje - *International Military Staff, IMS*, pod nadležnošću svoga direktora, predstavlja izvršnu agenciju koja pruža potporu Vojnom odboru. Kao i Međunarodno osoblje, ono redovito prolazi preustroj, te su stoga u ovom poglavlju opisane njegove glavne funkcije, umjesto detaljnog opisa njegovih struktura i njihovih zadaća (<http://www.mvep.hr/hr>).

3. PRISTUPANJE HRVATSKE U NATO

Institucionalizacija odnosa Hrvatske i NATO-a započinje ulaskom Hrvatske u NATO-ov program Partnerstvo za mir – *PzM*, 2000. (<http://www.mvep.hr/hr>). U svibnju 2002. Hrvatska dobiva poziv za sudjelovanjem u Akcijskom planu za članstvo NATO-a – *MAP*, te u listopadu iste godine predaje Savezu svoj prvi Godišnji nacionalni program - *ANP*. Radi se o dokumentu u kojemu država kandidatkinja za članstvo predstavlja reforme koje je provela u protekloj godini na političkom, sigurnosno-obrambenom te gospodarskom planu.

Tri države koje su pretendirale postati članicama NATO-a u trećem krugu proširenja nakon Hladnog rata bile su Albanija, Hrvatska i Makedonija (Kurečić, 2011.) koje su još u Deklaraciji Praškog summita 2002. posebno izdvojene kao države čiji se napori u pristupanju NATO-u prate i honoriraju. I u Deklaraciji summita u Istanbulu i u Deklaraciji summita u Rigi 2006. (Kurečić, 2011.) ove tri države spominjane su kao države koje su najdalje odmakle u ispunjavanju potrebnih kriterija za članstvo u NATO-u te su sukladno tome i bile

najizglednije kandidatkinje za članstvo, jednom kad NATO odluči pozvati nove države kandidatkinje da mu se pridruže.

3.1. POZIV ZA PRISTUP U ČLANSTVO NATO-A

Poziv za pristup u članstvo NATO-a upućen Albaniji i Hrvatskoj na summitu u Bukureštu, u travnju 2008., potvrda je napora ovih država za ispunjavanjem potrebnih kriterija za članstvo u NATO-u. Ti kriteriji formulirani su još 1995. g. u obliku *Pet načela W. Perryja*, tadašnjeg ministra obrane SAD-a te su ugrađeni u Studiju o proširenju NATO-a kao službeni dokument NATO-a o proširenju. Kriteriji su bili sljedeći (Kurečić, 2011.):

- ✦ vladavina prava i demokratske institucije,
- ✦ funkcionirajuće tržišno gospodarstvo,
- ✦ civilna i demokratska kontrola nad oružanim snagama,
- ✦ riješeni granični sporovi i
- ✦ napredak prema interoperabilnosti oružanih snaga sa snagama NATO-a.

Makedonija je također ispunila sve kriterije, a pozivnicu na summitu u Bukureštu nije dobila zbog veta Grčke koja ne priznaje Makedoniju pod ustavnim imenom (Kurečić, 2011.).

Ono što je najvažnije za Hrvatsku je da poziv u NATO odaje priznanje Hrvatskoj kao stabilnoj demokratskoj državi, sposobnoj biti dijelom kluba zapadnih demokracija.

Put Hrvatske u NATO bio je obilježen velikim poteškoćama koje dosadašnje članice nisu morale prolaziti. Naime, Hrvatska je u 1990-im godinama zbog velikosrpske agresije i rata koji joj je bio nametnut i koji je vodila na svom teritoriju, za obranu svojih međunarodno priznatih granica i samu obranu vlastite opstojnosti, formalno i stvarno izgubila cijelu prvu polovinu 1990-ih godina u pristupu euroatlantskim integracijama. U drugoj polovini 1990-ih godina je zbog neispunjavanja političkih kriterija za članstvo u NATO-u, izgubila i dobar dio tog razdoblja. Izgubljeno je gotovo deset godina u kojima je Hrvatska mogla postati članicom

NATO-a i Europske unije, kao i Slovenija. Čini se da je poziv u članstvo NATO-a došao puno kasnije nego što ga je Hrvatska zaslužila (Kurečić, 2011.).

Hrvatska je gospodarski razvijenija nego neke nove članice NATO-a što je zasigurno prednost. Možemo reći da zbog specifične recentne povijesti koju je prošla, proces utjecaja NATO-a na demokratsku stabilizaciju i konsolidaciju države i društva Hrvatsku nije zahvatio ni u približnom obimu kao neke države srednje i istočne Europe jer Hrvatska svoju demokratizaciju nije provela zbog nekog vanjskog utjecaja i cilja članstva u NATO-u. Općenito je članstvo u NATO-u percipirano manje važnim nego u srednjoj Europi. Veći utjecaj imala je Europska unija, a njen gospodarski utjecaj na razvoj tržišnog gospodarstva, čak i neovisno o NATO-u, nemjerljiv je s utjecajem NATO-a (Kurečić, 2011.).

Što se tiče percepcije NATO-a u Hrvatskoj, kao i potpore za članstvo Hrvatske u NATO-u, možemo reći da su prošle cijeli krug, od iznimno pozitivne percepcije i potpore članstvu tokom 1990-ih i nakon 2000-te, kad je NATO percipiran kao savez koji će nas braniti od neprijatelja, ako to ikada u budućnosti bude potrebno. No kad je do javnosti počelo dolaziti što je stvarno potrebno ispuniti za članstvo Hrvatske u NATO-u, potpora je počela opadati. Tome je pridonijela i već spomenuta tadašnja politika SAD-a, koja je neizravno uvjetovala pozivnicu za članstvo u NATO-u slanjem hrvatskih vojnika u Irak. Potpora članstvu Hrvatske u NATO-u počela je opadati već tokom 2003., a primjerice tokom 2006. potpora članstvu Hrvatske u NATO-u je u svim ispitivanjima javnog mnijenja bila manja od 40 posto. Potpora članstvu u NATO-u je 2007. dosegla više od 50 posto, dok je početkom 2008. dosegla i više od 60 posto. Na podizanje potpore i njeno održanje utjecao je i poziv Hrvatskoj da postane članicom, upućen u travnju 2008. Potpora članstvu u NATO-u kod hrvatskih građana se u trenutku ulaska u NATO kretala na razini od oko 60 posto te nije bilo nikakvih naznaka da bi mogla opasti. Za podizanje potpore članstvu Hrvatske bio je iznimno važan konsenzus svih relevantnih političkih snaga u Hrvatskoj, tj. svih parlamentarnih stranaka, hrvatske vlade, kao i predsjednika Republike Hrvatske da Hrvatska treba postati članicom NATO-a. Ova činjenica bila je jedna od najvažnijih pozitivnih čimbenika za uspješan pristup Hrvatske NATO-u (Kurečić, 2011.).

U srpnju 2008. potpisan je Protokol o pristupanju Hrvatske u NATO (https://hr.wikipedia.org/wiki/Pristupanje_Hrvatske_NATO-u). Predstavnici zemalja članica su potpisali Protokol u nazočnosti ministara vanjskih poslova dviju pozvanih zemalja, Albanije i Hrvatske. Glavni tajnik NATO-a Jaap de Hoop Scheffer na sastanku je izjavio da će od tog dana Hrvatska i Albanija zauzeti svoje mjesto za njihovim stolom.

Nakon što su sve države članice ratificirale hrvatski pristupni protokol i deponirale ga u State Departmentu, glavni tajnik NATO-a Jaap de Hoop Scheffer uputio je 30. ožujka 2009. službenu pozivnicu za punopravno članstvo Republici Hrvatskoj. Ispravu o pristupu Sjevernoatlantskog ugovora, kojeg je Hrvatski sabor potvrdio 25. ožujka 2009., u ime Republike Hrvatske 1. travnja 2009. u State Departmentu predala je hrvatska veleposlanica u SAD-u Kolinda Grabar-Kitarović čime je Hrvatska postala punopravna članica NATO-a (https://hr.wikipedia.org/wiki/Pristupanje_Hrvatske_NATO-u). Hrvatska je prvi put kao punopravna članica sudjelovala na NATO-vom sastanku na vrhu 3. i 4. travnja 2009. u Strasbourgu i Kehlenu (https://hr.wikipedia.org/wiki/Pristupanje_Hrvatske_NATO-u).

Kronologija pristupanja Republike Hrvatske NATO-u (<https://bihnato.wordpress.com>):

- ✦ Proljeće 1994. Hrvatsko izaslanstvo u sastavu glavnog vojnog savjetnika predsjednika Hrvatske, zamjenika ministra vanjskih poslova i veleposlanika u Kraljevini Belgiji posjetilo sjedište NATO-a te izrazilo interes Hrvatske za sudjelovanjem u Partnerstvu za mir,
- ✦ 23.-24. travnja 1999. summit NATO-a u Washingtonu, prvi NATO summit na kojem Hrvatska sudjeluje, u svojstvu promatrača,
- ✦ Početkom 2000. Hrvatskoj ponuđen “Komplementarni program ciljane sigurnosne suradnje, stekli smo promatrački status u Parlamentarnoj skupštini NATO-a,
- ✦ 25. svibanj 2000. Ministar vanjskih poslova Hrvatske Tonino Picula, u Firenci potpisuje “Okvirni dokument Partnerstva za mir”. Istoga dana Hrvatska primljena u Euroatlantsko partnersko vijeće - *EAPC*,
- ✦ 30. svibanj 2000. Hrvatska dobila status pridružene članice u Parlamentarnoj skupštini NATO-a,

- ✦ Veljača 2001. Anton Tus akreditiran kao prvi hrvatski veleposlanik pri NATO-u, čime je osnovana Hrvatska Misija pri NATO-u,
- ✦ Srpanj 2001. Hrvatska započela sudjelovanje u “Intenziviranom dijalogu po pitanjima članstva”,
- ✦ 7. prosinac 2001. Hrvatski sabor potvrdio Sporazum između država stranaka Sjeverno-atlantskog ugovora i ostalih država koje sudjeluju u Partnerstvu za mir o pravnom položaju njihovih snaga - *PfP SOFA* i Dodatni protokol uz *PfP SOFA-u*. *PfP SOFA* i Dodatni protokol stupili su na snagu 10. veljače 2002.,
- ✦ Svibanj 2002. u Reykjaviku na zasjedanju Sjevernoatlantskog vijeća na razini ministara vanjskih poslova Hrvatska dobila poziv za sudjelovanjem u Akcijskom planu za članstvo - *MAP*,
- ✦ 21. studeni 2002. održan je Praški summit NATO-a, na kojem sudjeluje Predsjednik RH Stjepan Mesić, ministar vanjskih poslova Tonino Picula i ministrica obrane Željka Antunović. U završnoj deklaraciji šefovi država i vlada NATO-a istaknuli su kako je Hrvatska ostvarila ohrabrujući napredak, te da će biti razmatrana za buduće članstvo. Dodali su da će napredak u tom smislu ovisiti o provedbi daljnjih reformi i udovoljavanju međunarodnim obvezama, uključujući onu prema ICTY-u. Također, naglašeno je da će *MAP* i dalje ostati mehanizam pripreme za članstvo jer pozivi upućeni na summitu u Pragu neće biti zadnji,
- ✦ 2. svibanj 2003. u Tirani ministri vanjskih poslova Albanije, Hrvatske, Makedonije i SAD-a potpisuju Američko-jadransku povelju,
- ✦ 15. prosinac 2003. u sjedištu NATO-a veleposlanik Antun Tus u ime Hrvatske potpisuje Daljnji dodatni protokol uz *PfP SPFA-u*,
- ✦ 28. i 29. lipanj 2004. u Istanbulu održan summit NATO-a i EAPC. Na summitu šefovi država i vlada država članica usvajaju završnu izjavu kojom je potvrđeno da vrata NATO-a ostaju otvorena novim članicama i pozdravlja se napredak prema članstvu koji su ostvarile Albanija, Hrvatska i Makedonija u okviru Akcijskog plana za članstvo. Zatraženo je od ministara vanjskih poslova NATO-a da razmotre napredak država aspirantica i o tome izvijeste prije sljedećeg sastanka na vrhu, na kojem će se razmotriti potencijalno proširenje članstva,
- ✦ 25. studeni 2005. NATO imenuje hrvatskog diplomata Dražena Hrastića političkim savjetnikom Visokog NATO-vog predstavnika u Afganistanu. Ovo imenovanje je

veliko priznanje doprinosu Hrvatske u stabilizaciji Afganistana time više što nije uobičajeno da diplomat zemlje partnera obnaša tu dužnost. Dražen Hrastić je do tada bio na dužnosti zamjenika voditelja civilnih poslova u Pokrajinskom timu za obnovu u Feyzabadu na sjeveru Afganistana,

- ✦ 15. prosinac 2005. Američki Kongres usvojio rezoluciju o što skorijem primanju Hrvatske u NATO savez. Usvajanjem rezolucije H. Res. 529 Zastupničkog doma američkog Kongresa, koja preporučuje što skorije priključenje Hrvatske u punopravno članstvo u NATO-u, odaje se priznanje Hrvatskoj u postizanju napredaka u ispunjavanju kriterija za članstvo u NATO-u,
- ✦ 22. prosinac 2005. Senat SAD-a za što brže članstvo Hrvatske u NATO-u. Nakon što je Zastupnički dom usvojio sličnu rezoluciju, ovom senatskom rezolucijom cijeli američki Kongres izražava potporu Hrvatskoj za što brže uključanje u NATO. Rezolucija S. Res 342 odaje priznanje Hrvatskoj za napredak u ispunjavanju političkih, ekonomskih i vojnih zahtjeva za članstvo u NATO-u te preporuča da bude pozvana u članstvo Saveza u najkraćem mogućem roku,
- ✦ 30. svibanj 2006. Parlamentarna skupština NATO-a donosi deklaraciju o potpori hrvatskom članstvu u NATO-u. Parlamentarna skupština Sjevernoatlantskog saveza na proljetnom zasjedanju u Parizu jednoglasno usvaja deklaraciju u kojoj se Hrvatskoj i ostalim članicama Američko-jadranske povelje daje potpora za što skoriji ulazak u NATO,
- ✦ 18. listopada 2006. predsjednik Vlade dr.sc. Ivo Sanader službeno posjetio Sjedinjene Američke Države. Tijekom svog boravka se susreo sa američkim Predsjednikom Georgeom Bushom, državnom tajnicom Condollezom Rice i ministrom obrane Donaldom Rumsfeldom. Američki predsjednik George W. Bush nakon sastanka s predsjednikom Vlade dr.sc. Ivom Sanaderom u Bijeloj kući izjavio kako je “svjetski interes da Hrvatska uđe u Europsku uniju i NATO” te dodao da će se založiti da Hrvatska bude pozvana u članstvo 2008. godine.
- ✦ 2. studeni 2006. formiran Državni odbor za članstvo Republike Hrvatske u NATO-u. Predsjednici Republike, Sabora i Vlade, Stjepan Mesić, Vladimir Šeks i dr.sc. Ivo Sanader postigli dogovor o formiranju Državnog odbora za članstvo Hrvatske u NATO-u. Uz koordinirano djelovanje nadležnih državnih institucija te kroz komunikacijsku strategiju, a uz već ranije postignut konsenzus svih političkih stranaka

o strateškim ciljevima, formiranjem ovog Državnog odbora još jednom je potvrđena čvrsta opredijeljenost Hrvatske za postizanje punopravnog članstva, kako u Europskoj uniji, tako i u NATO savezu,

- ✦ 17. studeni 2006. Američki Senat jednoglasno usvojio zakon kojim se podržava daljnje proširenje NATO-a i poziva na primanje u članstvo Hrvatske, Albanije, Makedonije i Gruzije u dogledno vrijeme,
- ✦ 28.-29. studeni 2006. NATO Summit u Rigi. U završnoj deklaraciji summita Savez se izjasnio da će na svom sljedećem summitu 2008. godine pozvati u članstvo one zemlje koje ispunjavaju standarde Saveza i koje mogu pridonijeti euroatlantskoj sigurnosti i stabilnosti,
- ✦ 7. ožujak 2007. Predstavnički dom američkog Kongresa prihvatio rezoluciju kojom se podržava daljnje proširenje NATO-a i poziva na primanje u članstvo Saveza triju zemalja članica Jadranske povelje – Hrvatske, Makedonije i Albanije, te dviju bivših sovjetskih republika Ukrajine i Gruzije,
- ✦ 16. ožujak 2007. Američki Senat prihvatio rezoluciju kojom se podržava daljnje proširenje NATO-a i poziva na “pravodobno” primanje Hrvatske, Makedonije i Albanije u članstvo,
- ✦ Svibanj 2007. objavljeno istraživanje Gfk Hrvatska prema kojem 52 posto građana Hrvatske podržava članstvo u NATO-u,
- ✦ 6. lipnja 2007. predsjednik Vlade RH, dr.sc. Ivo Sanader posjetio sjedište NATO-a te se susreo s glavnim tajnikom Jaap de Hoop Schefferom. Potvrđen dobar napredak Hrvatske prema članstvu u NATO-u.
- ✦ 12. listopada 2007. po prvi puta NATO vježba “Noble Midas” održala se u zemlji koja nije članica NATO-a. Hrvatska je bila domaćin vježbe koja se održala na lokacijama srednjeg i južnog Jadrana, PB Lori, ZB Divuljama i Zemuniku, vojnim poligonima “Eugen Kvaternik” Slunj i “Crvena zemlja” Knin,
- ✦ 7. listopada 2007. odbor Parlamentarne skupštine za obranu i sigurnost NATO-a u Reykjaviku prihvatio je prijedlog rezolucije kojom se vlade članica Saveza pozivaju da na summitu u proljeće 2008. u Bukureštu upute pozivnicu za članstvo Hrvatskoj, Albaniji i Makedoniji,
- ✦ prosinac 2007. u sjedištu NATO-a predsjednik RH Stjepan Mesić sastao se s glavnim tajnikom NATO-a Jaapom de Hoopom Schefferom. Scheffer je ocijenio kako je

Hrvatska postigla značajan napredak na putu prema članstvu u NATO-u. “Hrvatska kuca na vrata NATO-a”, izjavio je tada Scheffer nakon razgovora s predsjednikom Stjepanom Mesićem,

- ✦ 16. siječnja 2008. izaslanstvo Vlade RH predvođeno predsjednikom Vlade dr.sc. Ivom Sanaderom i ministrom obrane Brankom Vukelićem sudjelovalo u Bruxellesu na sastanku Sjeverno-atlantskog vijeća. Na sastanku Sjeverno-atlantskog vijeća Hrvatska je okončala 6. ciklus Akcijskog plana za članstvo – *MAP*, ujedno i posljednji ciklus *MAP-a* prije očekivanog dobivanja pozivnice za članstvo u Savezu na summitu NATO-a u Bukureštu,
- ✦ 28. siječnja 2008. sastao se Državni odbor za članstvo Republike Hrvatske u NATO-u. Sudionici sastanka bili su i predsjednik Vlade dr.sc. Ivo Sanader i Predsjednik RH Stjepan Mesić. Na sastanku se razgovaralo o konačnim pripremama za summit NATO-a od 2. do 4. travnja u Bukureštu,
- ✦ 2.-4. travanj 2008. u Bukureštu je održan NATO summit, na kojem je Hrvatska zajedno sa Albanijom dobila pozivnicu za članstvo u NATO-u. Summitu su u ime Hrvatske prisustvovali Predsjednik Stjepan Mesić, predsjednik Vlade dr.sc. Ivo Sanader i ministar Gordan Jandroković. Nakon završetka summita, 4. travnja, Predsjednik SAD-a George W. Bush posjetio je Zagreb,
- ✦ 9. travnja 2008. Glavni tajnik NATO-a Jaap de Hoop Scheffer poslao je pismo ministru vanjskih poslova Hrvatske Gordanu Jandrokoviću u kojem formalno poziva Hrvatsku da započne pristupne pregovore za ulazak u Savez,
- ✦ 15. travnja 2008. Hrvatski ministar vanjskih poslova i europskih integracija Gordan Jandroković uputio je pismo glavnom tajniku NATO-a Jaapu de Hoop Schefferu kojim ga je izvijestio da je Hrvatska prihvatila poziv za otvaranje pristupnih razgovora o članstvu u Sjevernoatlantskom savezu. U pismu se napominje kako je članstvo u NATO-u jedan od temeljnih prioriteta hrvatske vanjske politike te da Hrvatska već postupa kao da je članica Saveza. Doprinos Hrvatske NATO misijama prepoznat je i cijenjen, a to isto vrijedi i za napore Hrvatske u provedbi reformi i prihvaćanju NATO standarda,
- ✦ 24. lipnja 2008. ministar Gordan Jandroković uputio pismo glavnom tajniku NATO-a Jaap de Hoop Schefferu u kojem potvrđuje interes Hrvatske za članstvo u Sjevernoatlantskom savezu. Ministar Jandroković naveo je u pismu da Hrvatska kroz

članstvo u NATO-u želi doprinijeti jačanju vlastite sigurnosti te sigurnosti svojih saveznika i čitavog euroatlantskog prostora. Hrvatska podupire temeljne principe Saveza i odlučna je čuvati slobodu, demokraciju i vladavinu prava. Uz pismo, Hrvatska je priložila raspored za dovršenje započetih reformi kojeg je izradila nakon uspješnog dovršetka pristupnih razgovora s NATO-m, slijedom poziva šefova država i vlada NATO članica upućenom na summitu u Bukureštu. 21. travnja 2008. otvoren je i ujedno zatvoren prvi krug pristupnih pregovora za hrvatsko članstvo u NATO-u u Bruxellesu. U prvom krugu pregovora razgovaralo se o političkim i vojnim pitanjima, o tome je li Hrvatska ispunila tražene uvjete za pristupanje u NATO. Hrvatski pregovarački tim predvodila je državna tajnica u Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija Bianca Matković. Izaslanstvo NATO-a na pregovorima predvodio je pomoćnik glavnog tajnika za politička pitanja Martin Erdmann,

9. srpnja 2008. potpisan je Protokol o pristupanju Hrvatske NATO-u na Sjevernoatlantskom vijeću. Stalni predstavnici zemalja članica NATO-a potpisali su u Bruxellesu Protokol o pristupanju Savezu Hrvatske i Albanije, u nazočnosti ministara vanjskih poslova dviju zemalja. “Od danas će Hrvatska i Albanija zauzeti mjesto za našim stolom”, rekao je povodom potpisivanja Protokola glavni tajnik NATO-a Jaap de Hoop Scheffer na sastanku Sjevernoatlantskog vijeća. “Ovo je povijesno postignuće ne samo za Hrvatsku i Albaniju nego i za NATO”, dodao je Scheffer. Ministar vanjskih poslova i europskih integracija Hrvatske Gordan Jandroković, izrazio je nadu da će se proces ratifikacije završiti na vrijeme kako bi Hrvatska mogla sudjelovati kao punopravna članica već na sljedećem summitu u proljeće 2009. u Strasbourgu i Kehlju. Nakon potpisivanja pristupnog Protokola do okončanja postupka ratifikacije dvije će zemlje moći sudjelovati u radu Sjevernoatlantskog vijeća i ostalih tijela NATO saveza, ali bez prava glasa dok ne postanu članice,

15. rujna 2008. Mađarska je ratificirala Protokol o proširenju NATO-a na Hrvatsku. Ratifikacija je u parlamentu prihvaćena jednoglasno, a tom činu je prisustvovalo izaslanstvo Hrvatskoj sabora na čelu s predsjednikom saborskoga izaslanstva u Parlamentarnoj skupštini NATO-a Krešimirom Čosićem. To nije poklon već priznanje Hrvatskoj za sve što je učinila u procesu pristupa, izjavio tim povodom u Zagrebu veleposlanik Republike Mađarske u Hrvatskoj Peter Imre Györkös,

- ✦ 18. rujna 2008. Latvijska Saeima (parlament) ratificirao je Protokol o proširenju NATO-a na Hrvatsku. Tim činom parlament Republike Latvije postao je drugi po redu, među parlamentima 26 zemalja članica NATO-a, koji je proveo postupak ratifikacije Protokola, nakon što je to učinila Mađarska,
- ✦ 25. rujna 2008. Američki Senat je u četvrtak 25. rujna kasno navečer po lokalnom vremenu ratificirao Protokol o proširenju NATO-a na Hrvatsku, što je, kako je u tadašnjem priopćenju istaklo Veleposlanstvo SAD-a u Zagrebu, “povijesni trenutak u američko-hrvatskim odnosima”,
- ✦ listopad 2008. Protokol o proširenju NATO-a na Hrvatsku, ratificirale su, redosljedom ratifikacija Litva, Poljska, Rumunjska, Bugarska, Slovačka,
- ✦ Studeni 2008. Protokol o proširenju NATO-a na Hrvatsku, ratificirale su, redosljedom ratifikacija Norveška i Turska,
- ✦ Prosinac 2008. Protokol o proširenju NATO-a na Hrvatsku, ratificirale su, redosljedom ratifikacija Danska, Španjolska, Estonija, Češka, Italija,
- ✦ Siječanj 2009. Protokol o proširenju NATO-a na Hrvatsku, ratificirale su, redosljedom ratifikacija Velika Britanija, Kanada, Njemačka, Belgija,
- ✦ Veljača 2009. Protokol o proširenju NATO-a na Hrvatsku, ratificirale su, redosljedom ratifikacija Francuska, Slovenija, Luksemburg, Island, Nizozemska, Grča. U veljači je postupak ratifikacije završen jer je svih 26 zemalja članica ratificiralo protokol. Međutim, u Sloveniji su marginalne političke stranke pokrenule prikupljanje potpisa za raspisivanje referenduma o ratifikaciji članstva Hrvatske u NATO-u, čime je bilo dovedeno u pitanje sudjelovanje Hrvatske kao punopravne članice NATO-a na summitu u Strasbourgu i Kehlui,
- ✦ 25. ožujka 2009. Hrvatski sabor potvrdio Sjevernoatlantski sporazum, protiv je bio samo jedan zastupnik dok je za glasalo 119 zastupnika. Hrvatska je tim činom praktično članica, preostalo je još da se svi ratifikacijski dokumenti predaju američkom State Departmentu kod kojeg se deponiraju svi ratifikacijski dokumenti,
- ✦ 27. ožujka 2009. pokušaj ishoda referenduma o ratifikaciji članstva Hrvatske u NATO-u od strane marginalnih političkih stranaka u Sloveniji je propalo, te je i slovenska ratifikacija važeća. Nema više prepreka za ulazak Hrvatske u NATO,

- ✦ 31. ožujka 2009. Glavni tajnik NATO-a Jaap se Hoop Scheffer uputio je hrvatskom ministru vanjskih poslova i europskih integracija Gordanu Jandrokoviću pismo kojim je formalno pozvao Hrvatsku da pristupi Sjevernoatlantskom savezu,
- ✦ 1. travnja 2009. Hrvatska je polaganjem hrvatskoga ratifikacijskog dokumenta - potvrde Sjevernoatlantskog sporazuma od strane sabora, u američkom State Departmentu postala punopravnom članicom NATO-a. Dokument je u Washingtonu u ime Hrvatske predala veleposlanica RH u SAD-u Kolinda Grabar Kitarović. Republika Hrvatska imala je dva strateška vanjskopolitička cilja - ulaz u EU i NATO, a danas, ulaskom u Sjevernoatlantski savez ostvaren je prvi od tih dvaju ciljeva, rekao je povodom ulaska Hrvatske u NATO, hrvatski predsjednik Stjepan Mesić.

Hrvatska je članstvom u NATO-u ostvarila jedan od najvećih vanjskopolitičkih i prvi sigurnosni nacionalni interes jer postaje korisnikom sigurnosnih jamstava najveće svjetske sile, SAD-a i najvećeg vojno-političkog saveza na svijetu, NATO-a. Time su opstanak i teritorijalni integritet Hrvatske zajamčeni. Hrvatska je ispunila zahtjeve koji se postavljaju pred države koje mogu biti pozvane u članstvo NATO-a.

Koristi koje Hrvatska ostvaruje od članstva u NATO-u su višestruke (Kurečić, 2011.). Ono čemu članstvo Hrvatske u NATO-u također pomaže je činjenica da će se do kraja dovršiti i kvalitetom još poboljšati profesionalizacija oružanih snaga Republike Hrvatske, ali i konstantno unapređivati stanje sustava nacionalne sigurnosti. Napori su to koji zahtijevaju iznimna financijska izdvajanja koje Hrvatska treba smoci. No, bez obzira na sve, prema svim izračunima, članstvo u NATO-u se definitivno isplati, posebnom novim članicama NATO-a, a isplatilo bi se i Hrvatskoj. Prema preporukama koje dolaze iz NATO-a, a tiču se novih članica, Hrvatska svoja izdvajanja za oružane snage treba projicirati na otprilike dva posto od iznosa bruto društvenog proizvoda. Upravo članstvo u NATO-u omogućuje Hrvatskoj da s otprilike dva posto izdvajanja za obranu bude sigurna (Kurečić, 2011.).

Stoga su primarni razlozi za članstvo Hrvatske u NATO-u bili dobivanje sigurnosnih jamstava i time zajamčenost opstojnosti i teritorijalne cjelovitosti, uz istodobnu ekonomsku racionalnost tj. prema *cost-benefit* pristupu - pristupu troškova i dobiti, najmanja moguća izdvajanja za obranu koja ne ugrožavaju sigurnost hrvatske države i društva (Kurečić, 2011.).

Obzirom na geopolitički položaj i međunarodno okruženje Hrvatske gdje je još uvijek nestabilan zapadni dio Balkana, kao i suvremene, neteritorijalne izazove sigurnosti, nemoguće je s izdvajanjima za obranu manjim od dva posto BDP-a godišnje održavati sustav koji bi kvalitetno mogao obavljati zadaće koje mora obavljati. Dapače, izdvajanja bi trebala biti i veća kako bi se kompenziralo višegodišnje zaostajanje u izdvajanjima za obranu, posebice u smislu osuvremenjavanja naoružanja i vojne opreme Oružanih snaga Republike Hrvatske. Osim ovih sigurnosnih, ali i ekonomskih razloga, postojao je još jedan ekonomski razlog, na prvi pogled ne toliko vidljiv, ali vrlo značajan, a to je činjenica da članstvo države u NATO-u, kad su u pitanju nove članice, predstavlja novu vrijednost te države i najbolji je pokazatelj koliko je ta država sigurna (Kurečić, 2011.).

Članstvo Hrvatske u NATO-u pružilo bi dokaz o političkoj stabilnosti, kao i sigurnosti države koje predstavljaju sigurnost za kapitalna ulaganja te pomažu gospodarski razvoj. Iskustva novih članica NATO-a idu u prilog ovoj tezi jer su u svim državama značajno porasla inozemna ulaganja nakon što su dobile pozivnicu za članstvo u NATO-u (Kurečić, 2011.).

Još jedna važna činjenica govori u prilog članstvu Hrvatske u NATO-u, a to je iskustvo svih dosadašnjih novih članica NATO-a, bivših komunističkih država. Primanje država srednje Europe u NATO je već pomoglo konsolidaciji demokracije i vladavine prava u tim državama, posebice kroz reformu civilno-vojnih odnosa (Kurečić, 2011.).

3.2. ČIMBENICI KOJI SU UTJECALI NA BRZINU PRISTUPA HRVATSKE EU I NATO-u

Na sporiji izlazak Hrvatske iz „Zapadnog Balkana“ kao političkog pojma i geopolitičke regije utjecali su različiti čimbenici koje se ujedno može ocijeniti kao čimbenike koji su otežali pristup Republike Hrvatske NATO-u (Kurečić, Crljenko, 2014.).

Ove čimbenike može se podijeliti na *vanjske i unutarnje* (Kurečić, Crljenko, 2014.), obzirom na njihovo izvorište tj. da li im je izvor izvan ili unutar Hrvatske. Naravno, pritom treba imati na umu da se radi o čimbenicima koji su međusobno povezani, a geopolitički položaj države nikad nije ovisan samo o vanjskim ili samo o unutarnjim čimbenicima koji i međusobno djeluju.

Vanjski čimbenici koji su otežali pristup Republike Hrvatske u EU i NATO-u može se označiti kao (Kurečić, Crljenko, 2014.):

- ✦ 11. rujan i orijentacija SAD-a prema na borbu protiv terorizma, koja se geografski primarno orijentirala prema državama Kavkaza i Bliskog istoka, s tim da je istočni, a ne zapadni dio Balkana postao strateški daleko važniji, kao „most“ prema regijama koje su postale primarni objekt američkog interesa i djelovanja,
- ✦ Unutarnji problemi Europske unije – kriza legitimiteta, odbacivanje Ustava EU, gospodarska kriza i „umor“ od „neprekidnog“ proširenja, tzv. „*enlargement fatigue*“,
- ✦ Geopolitička suparništva u regiji Balkana i posljedice izlaska iz zajedničke države (bivše Jugoslavije), koja otežavaju rješavanje graničnih pitanja, pitanja povratka ljudi i imovine i tako usporavaju put Hrvatske u EU i NATO.

Unutarnji čimbenici koji su otežali pristup Republike Hrvatske u EU i NATO mogu se označiti kao (Kurečić, Crljenko, 2014.):

- ✦ Problemi suradnje s Haškim tribunalom,
- ✦ Nesposobnost provođenja pravih strukturnih reformi,
- ✦ Ulazak Hrvatske u gospodarsku krizu 2009.,
- ✦ Nedovoljna borba protiv korupcije.

4. REPUBLIKA HRVATSKA I NATO

4.1. PRIMJENA NATO STANDARDA U REPUBLICI HRVATSKOJ

NATO utjelovljuje transatlantsku vezu kojom je sigurnost Sjeverne Amerike trajno vezana za sigurnost Europe. On je djelatni izraz uspješnog zajedničkog napora država članica ka ostvarenju njihovih ciljeva. Posljedica toga je osjećaj zajedničke i jednake sigurnosti među svim državama članicama bez obzira na njihove državne i vojne kapacitete, što doprinosi općoj stabilnosti u Europi. Time se stvaraju uvjeti za povećanje suradnje država članica saveza među sobom kao i sa drugim zemljama.

STANAG je NATO skraćena za *Standardization Agreement*, koji određuje procese, postupke, procedure, uvjete i stanja za vojnu i tehničku opremu i postupke unutar zemalja članica NATO saveza (Mišević, Lazibat, Jurčević, 2012.). Svaka NATO zemlja članica ratificira STANAG i provodi ga unutar svojih oružanih snaga. Svrha STANAG-a je stvaranje zajedničkih operativnih i administrativnih postupaka i podrške, tako da oružane snage jedne zemlje članice mogu koristiti zalihe i podršku oružanih snaga druge zemlje članice saveza. STANAG također stvara osnovu za tehničku interoperabilnost širokog spektra komunikacijskih i informatičkih sustava - CIS koji je neophodan za provođenje NATO-vih i zajedničkih operacija. Članstvom u NATO-u Republika Hrvatska provodi STANAG unutar svojih oružanih snaga. Primjenom ovih standarda otvaraju se nove poslovne mogućnosti za hrvatske poslovne subjekte koje se mogu realizirati putem različitih dijelova NATO-a (Mišević, Lazibat, Jurčević, 2012.).

Unutar NATO-a, standardizacija je proces razvoja i implementacije koncepata, doktrina, procedura i dizajna kako bi se postiglo i održavalo kompatibilnost, zamjenjivost ili istovjetnost koje su nužne za dostizanje tražene razine interoperabilnosti ili kako bi se optimizirala upotreba resursa, na područjima operacija, materijala i administracije (Mišević, Lazibat, Jurčević, 2012.). Mjere vojne standardizacije su usmjerene na područja vojnih procedura i postupaka, borbene tehnike, sustava za konzultacije, naređivanje i kontrolu,

logistike i terminologije. Cilj standardizacije je dostizanje interoperabilnosti s NATO-om u skladu sa partnerskim ciljevima na operativnom, materijalnom i administrativnom polju (Mišević, Lazibat, Jurčević, 2012.).

Standardi mogu biti (Mišević, Lazibat, Jurčević, 2012.):

- ✦ *Operativni standardi* su oni koji utječu na buduću i/ili tekuću vojnu praksu, procedure i formate. Oni se mogu primijeniti na koncepte, doktrine, taktike, tehnike, logistiku, obuku, organizacije, izvještaje, forme, mape i karte. Cilj operativne standardizacije je donošenje i upotreba istih koncepata, doktrina, vojnih procedura i postupaka kao u NATO-u,
- ✦ *Administrativni standardi* u prvom planu obrađuju terminologiju, ali i standarde koji uređuju administrativno poslovanje na poljima bez direktne vojne primjene - izvještavanje o ekonomskim statistikama. Cilj administrativne standardizacije je korištenje iste terminologije sa partnerima i saveznicima kao uvjet za vrednovanje i implementaciju standardizacije. NATO terminologija zasniva se na NATO rječniku pojmova i definicija APP – 6 „*NATO Glossary of Terms and Definitions – English and French*“ i stalno se ažurira,
- ✦ *Materijalni standardi* su oni standardi koji se odnose na karakteristike budućih ili aktualnih materijala. Ovdje se ubrajaju telekomunikacije i obrada i distribucija podataka. Materijal uključuje: sustave za naređivanje, kontrolu i komunikacije, oružane sustave, podsustave, skupove, komponente, rezervne dijelove, materijale i potrošne stvari. Cilj materijalne standardizacije je lociranje i definiranje zajedničkih zahtjeva kod određivanja svojstva, označavanja imenovanja materijalnih sredstava, sustava i pojmove, te određivanje standarda i tehničkih propisa.

NATO standardi su formalno dokumentirani u zajedničkom dogovoru zemalja članica STANAG – sporazum o standardizaciji - *Standardization Agreement*, koji mogu prihvatiti sve ili samo pojedine članice Saveza. Osim STANAG-a u dokumente o standardizaciji se ubrajaju i Standardizacijske preporuke – *STANREC, Standardization Recommendation* i publikacije Saveza – *AP, Allied Publications* (Mišević, Lazibat, Jurčević, 2012.).

NATO savez je 2001. izdao vojnu normu STANAG 2937 - *Survival Emergency And Individual Combat Rations – Nutritional Values And Packing* (Mišević, Lazibat, Jurčević, 2012.), koja je 2008. od strane Ministarstva obrane RH prihvaćena kao prva hrvatska vojna norma HRVN STANAG 2937 u području prehrane. U području sigurnosti hrane NATO savez je u ožujku ove godine izdao normu STANAG 2550 - *Minimum Standards Of Food Safety And Hygiene On Operations*. Kako je Republika Hrvatska 2009. postala stalna članica NATO saveza, tako će Ministarstvo obrane RH prihvatiti i ovu NATO normu kao hrvatsku vojnu normu (dalje: HRVN) (Mišević, Lazibat, Jurčević, 2012.).

Sustav normizacije u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama Republike Hrvatske propisan je Pravilnikom o normizaciji u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama Republike Hrvatske (Mišević, Lazibat, Jurčević, 2012.). Pravilnik definira nadležnosti i odgovornosti sudionika u procesu normizacije, utvrđuje strukturu i oblik hrvatskih vojnih normi, postupak izrade, izdavanja, objave i povlačenja hrvatskih vojnih normi te sudjelovanje MORH-a i OS RH u postupku normizacije u NATO-u.

Cilj normizacije u Ministarstvu i Oružanim snagama je jačanje obrambenih sposobnosti zemlje, optimalno korištenje obrambenih resursa te postizanje i održavanje zahtijevane razine interoperabilnosti sa zemljama članicama NATO-a. Sustav normizacije u Ministarstvu i Oružanim snagama temelji se na primjeni NATO dokumenata koji uređuju sljedeća područja (Mišević, Lazibat, Jurčević, 2012.):

- ✦ NATO politika normizacije,
- ✦ NATO politika interoperabilnosti,
- ✦ Politika vojnog odbora NATO-a za vojnu operativnu normizaciju,
- ✦ AAP-3 – Direktiva za razvoj i izradu NATO normizacijskih sporazuma,
- ✦ STANAG i Savezničkih publikacija – AP,
- ✦ Postupci NATO agencije za normizaciju.

4.2. UTJECAJ NATO STANDARDA NA HRVATSKO GOSPODARSTVO

Dvije su dimenzije ekonomskih utjecaja članstva u NATO-u (Mišević, Lazibat, Jurčević, 2012.):

- ✦ Analiza troškova za obrambeni sustav RH, odnosno procjena troškova ulaska u sustav kolektivne obrane i njena usporedba s predvidivim troškovima razvoja individualne obrane i
- ✦ Učinak koji će ulazak RH u NATO imati na ukupno hrvatsko gospodarstvo, a ne samo na sektor obrane.

Ulazak u NATO utječe na ostvarenje slijedećih neizravnih koristi (Mišević, Lazibat, Jurčević, 2012.):

- ✦ povećava se kreditni rejting zemlje,
- ✦ povećanje domaćih i stranih investicija i bolje pozicioniranje na svjetskom energetsom tržištu.

Izravne koristi od ulaska u NATO mogu biti ulaganje u civilnu i vojnu infrastrukturu, što se financira izravno iz NATO-ovih fondova (Mišević, Lazibat, Jurčević, 2012.).

Budući da NATO nije samo vojni savez, već i politički, nužno je istaknuti utjecaje na ekonomsku situaciju zemlje. Naravno, utjecaj pristupanja u NATO se različito odražava u različitim državama, ovisno o stupnju razvoja, strukturalnoj prilagodbi, stanju sigurnosnog sektora i potrebnim nužnim prilagodbama, kao i financijskim pitanjima vezanim uz proces pristupanja NATO-u (Mišević, Lazibat, Jurčević, 2012.).

Članstvo u NATO-u, unatoč troškovima koje sa sobom donosi, poticajno je za razvoj hrvatskog gospodarstva. *Direktne koristi* od ovog članstva očituju se u smanjenju iznosa potrebnog za obranu zemlje, u novim poslovnim mogućnostima za hrvatske poslovne subjekte i hrvatsku vojnu industriju. *Indirektne koristi* od pristupanja u Savez su brojne, provedene reforme nužne za ulazak u Savez rezultiraju izgradnjom boljeg poslovnog

okruženja za domaće i strane poslovne partnere, a rizici na razini države su smanjeni, što utječe na smanjenje kamatnih stopa i povećanje domaćih i inozemnih investicija i posljedično razvojem i rastom cjelokupnog gospodarstva (Mišević, Lazibat, Jurčević, 2012.).

Pozitivna su iskustva RH vezano uz vojnu industriju (Mišević, Lazibat, Jurčević, 2012.). Ministarstvo obrane potaknulo je osnivanje Hrvatskog klastera vojne proizvodnje. Klaster bi trebao povezati poslovnu i znanstvenu zajednicu te državne institucije radi razvoja novih proizvoda i podizanja konkurentnosti postojeće proizvodnje. Grupacija na čelu s tvrtkom Kroko International okupila je 14 poduzeća na izradi prototipa domaće uniforme. Konzorcij zajedno s talijanskim proizvođačima sudjeluje na natječaju za dobavu balističkih prsluka za talijansku vojsku. Tržište potiče povezivanje proizvođača radi opremanja tzv. vojnika budućnosti. Riječ je o izradi opreme za vojnike *“od glave do pete”*, zajedno s komunikacijskim uređajima i oružjem (Mišević, Lazibat, Jurčević, 2012.).

Hrvatsko gospodarstvo temeljem članstva u NATO-u ima otvorena vrata u svijet poslovanja i tržišnog natjecanja s najboljima. Vlada Republike Hrvatske pokrenula je projekt *“Hrvatsko gospodarstvo i NATO”*. Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva RH kao nositelj Projekta usko surađuje sa Ministarstvom obrane RH, Ministarstvom vanjskih poslova i Europskih integracija RH, Misijom RH pri NATO-u, Uredom Vijeća za nacionalnu sigurnost i Hrvatskom gospodarskom komorom. Hrvatska gospodarska komora ima obvezu informiranja poduzetnika o svim poslovnim mogućnostima koje mu pruža članstvo u NATO savezu (Mišević, Lazibat, Jurčević, 2012.).

4.3. AKTIVNOSTI HRVATSKE U OKVIRU NATO-a

Od svojeg ulaska u punopravno članstvo NATO-a 2009. godine Hrvatska se kontinuirano potvrđuje kao predana i pouzdana članica Saveza. Aktivno sudjelujući u raspravama među saveznicima u Sjedištu NATO-a u Bruxellesu, kao i u svim odlukama koje države članice ondje donose konsenzusom, Hrvatska daje i vlastiti izravan doprinos provođenju aktivnosti koje provodi NATO, a time i ostvarenju zajedničkih zadaća i ciljeva koje stoje pred Savezom (<http://www.mvep.hr/hr>).

Usporedno, kao sudionica NATO-vog kolektivnog sustava odlučivanja, Hrvatska je u mogućnosti pritom promicati i vlastita stajališta, vanjskopolitičke prioritete te nacionalne interese. Sudjelovanjem u vojnim operacijama NATO-a Hrvatska ispunjava svoje međunarodne obveze u stabilizaciji kriznih žarišta, razvija sposobnosti i interoperabilnosti Oružanih snaga te prenosi prethodno stečena znanja. Republika Hrvatska je sudjeluje u operacijama potpore miru NATO-a u Afganistanu – Resolute Support Missions – RSM, od siječnja 2015. i na Kosovu, KFOR - *Kosovo Force* od srpnja 2009. (<http://www.mvep.hr/hr>):

Vojna misija NATO-a u Afganistanu *Resolute Support Mission - RSM*

Od prvog siječnja 2015. godine NATO je u Afganistanu prisutan kroz misiju Odlučna potpora - *Resolute Support Mission, RSM* (<http://www.mvep.hr/hr>). Glavna zadaća misije je nastavak obuke i savjetovanja afganistanskih sigurnosnih snaga. Provodi je oko 12 tisuća ljudi iz država članica NATO-a te partnerskih zemalja. Odlukom Hrvatskog sabora na sjednici od 25. rujna 2015. (NN 105/15) u misiju Resolute Support u Afganistanu može se uputiti do 110 pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske do 30. lipnja 2016., zatim od 1. srpnja do 31. prosinca 2016. do 70 pripadnika OSRH, uz mogućnost rotacije. Trenutno se u Afganistanu nalazi 8. HRVCON RSM s ukupno 125 pripadnika OSRH. Treba napomenuti da u sastavu hrvatskog kontingenta također sudjeluju i 16 pripadnika Vojske Crne Gore, 2 pripadnika OS Albanije, 2 pripadnika OS BiH i 1 pripadnik OS Makedonije (<http://www.mvep.hr/hr>).

Operacija NATO-a na Kosovu - KFOR

Osnovna zadaća mirovne operacije na Kosovu - *KFOR*, koja djeluje od 12. lipnja 1999., je potpora održavanju sigurnosnog okruženja na temelju mandata utvrđenog Rezolucijom 1244 Vijeća sigurnosti UN-a (<http://www.mvep.hr/hr>). KFOR pomaže u izgradnji Snaga sigurnosti Kosova kao potpuno profesionalne, dobrovoljne i multietničke snage koje ne posjeduju teško naoružanje. U provedbi svojih zadataka NATO surađuje s UN-om, EU-om i drugim međunarodnim akterima u cilju davanja potpore za razvoj stabilnosti i mira na Kosovu. Posebna se pozornost daje zaštiti manjina i kulturne baštine. Sukladno Odluci Hrvatskog sabora od 15. srpnja 2008. o sudjelovanju pripadnika OS RH u mirovnoj operaciji NATO-a na

Kosovu 1. srpnja 2009. upućen je prvi hrvatski kontingent s 20 pripadnika OS RH i dva transportna helikoptera Mi-17 Sh (<http://www.mvep.hr/hr>). Na temelju Odluke Hrvatskog sabora od 25. rujna 2015. godine (NN 105/15) u operaciju potpore miru KFOR na Kosovu može u 2016. godini moglo se uputiti do 35 pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske s dva helikoptera Hrvatskoga ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane, uz mogućnost rotacije (<http://www.mvep.hr/hr>). Temeljna zadaća hrvatskog kontingenta je prijevoz snaga KFOR-a, tereta i VIP osoba, a nalazi se pod izravnim zapovijedanjem zapovjednika operacije. Trenutno (ožujak 2016.) u KFOR-u je raspoređen 20. kontingent (HRVCON) koji se sastoji od 22 pripadnika OS RH, većinom Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane s dva transportna helikoptera (<http://www.mvep.hr/hr>).

Od ostalih značajnijih aktivnosti za istaknuti su (<http://www.mvep.hr/hr>):

✦ **Podrška regiji jugoistočne Europe - osnaživanje suradnje država iz susjedstva i NATO-a** Hrvatska podupire iz najmanje tri važna razloga:

- ✓ Jačanje političkih odnosa zemalja regije i NATO-a uključuje provođenje reformi koje su izravno povezane s demokratizacijom i transparentnošću sustava oružanih snaga,
- ✓ Jačanje suradnje država regije sa Savezom politički veže za sebe širi spektar reformi - manjine, ljudska prava, pravosuđe i dr., što je istovremeno povezano s kriterijima za članstvo u EU,
- ✓ Upućenost na regionalnu suradnju smanjuje rizik od regionalnih napetosti,

✦ **NATO i rezolucija VSUN 1325 „Žene, mir i sigurnost“** - NATO kao jedna od ključnih međunarodnih organizacija za održavanje mira i sigurnosti pridaje veliku pozornost ulozi žena u mirovnim misijama i operacijama. Svoje aktivnosti na ovome području Savez temelji na osnovnom međunarodnom instrumentu - rezoluciji Vijeća sigurnosti UN-a 1325 (2000) „Žene, mir i sigurnost“. Njezina provedba predstavlja temeljni okvir za definiranje, afirmaciju i zaštitu uloge žena u mirovnim misijama i operacijama.

Položaj žena u zemljama u tranziciji i njihov utjecaj na mir i sigurnost jedan su od glavnih vanjskopolitičkih prioriteta RH. Sukladno smjernicama Sveobuhvatne politike

NATO-a za provedbu rezolucije 1325 (kroz provedbu Nacionalnog akcijskog plana za implementaciju predmetne rezolucije, a u okviru doprinosa međunarodnom miru i sigurnosti), Hrvatska - sudjelujući u mirovnim operacijama - posebno naglašava važnost sudjelovanja žena. Hrvatska se politika usmjerava prema snažnijemu angažmanu žena u mirovnim operacijama; kako pripadnica hrvatskih oružanih snaga, tako i pripadnica policije, a aktivno se radi i na intenziviranju uloge žena u civilnim aspektima sigurnosti i obrane,

 Konsolidacija i jačanje javne potpore - postoji jasna potreba za sustavnim informiranjem javnosti o NATO temama. Naime, bolje razumijevanje načela, ciljeva i zadaća Saveza izravno je povezano s potporom građana kontinuiranom hrvatskom vanjskopolitičkom angažmanu unutar Saveza. U tom kontekstu, prioritet predstavlja informiranje javnosti o operacijama NATO-a i sudjelovanju hrvatskih oružanih snaga u njima.

Od trenutka pristupanja Savezu, Hrvatska sudjeluje u svim najvažnijim aktivnostima NATO-a. Prije svega, tu je potrebno istaknuti savezničke operacije i misije u Afganistanu, na Kosovu i u Libiji (<http://www.mvep.hr/hr>). Dajući svoj doprinos operacijama i misijama NATO-a, Hrvatska ispunjava svoje međunarodne obveze u stabilizaciji kriznih žarišta, razvija sposobnost vlastitih oružanih snaga te prenosi prethodno stečena znanja. Hrvatska 2010. sudjeluje u izradi novoga Strateškoga koncepta Saveza, kao ključnoga dokumenta koji zacrtava glavne zadaće NATO-a tijekom ovoga desetljeća. Nadalje, Hrvatska je bila - i jest - aktivan sudionik višegodišnjeg procesa promišljanja transformacije Saveza, procesa koji ima za cilj dodatno konsolidirati NATO politiku, resurse i financije, a kako bi se Savez mogao na odgovarajući način nositi s izazovima i u budućnosti. Dodatno, svjesna kako je njezina odgovornost za vlastito susjedstvo ulaskom u NATO još dodatno porasla, Hrvatska se u okviru NATO-a afirmirala kao jedan od najsnažnijih zagovaratelja daljnjeg proširenja Saveza na prostor Jugoistoka Europe. Poseban naglasak, također, stavljen je i na tematiku žena, mira i sigurnosti u kontekstu provedbe rezolucije 1325 Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda na razini Saveza.

Imajući u vidu sve složenije sigurnosno okružje u Europi posljednjih nekoliko godina, Hrvatska dodatno nastavlja potvrđivati svoju vjerodostojnost kao članica Saveza. U tome

smislu, a nastavno na odluke sastanaka na vrhu NATO-a u Walesu 2014. odnosno Varšavi 2016. godine, u donošenju kojih je i sama sudjelovala, Hrvatska i tijekom 2018. povećava izdvajanja za obranu (<http://www.mvep.hr/hr>).

Također, od kraja 2017. Hrvatska sudjeluje u NATO-vim misijama Ojačane prednje prisutnosti u Litvi i Poljskoj (<http://www.mvep.hr/hr>). U pripremi za odlazak je treći hrvatski kontingent u sklopu borbene skupine pod vodstvom Sjedinjenih Američkih Država - *HRVCON eFPBG-USA* koji uključuje do 90 pripadnika Topničko-raketne pukovnije Hrvatske kopnene vojske s bitnicom SVLR - samovoznih višecijevnih lansera raketa, te stožerno osoblje i potporne logističke elemente s pripadajućim naoružanjem, opremom i vozilima (<http://www.mvep.hr/hr>).

5. ZAKLJUČAK

U skladu sa Sporazumom, osnovna uloga NATO-a jest očuvati mir i sigurnost političkim i vojnim putem u zemljama članicama. NATO čuva zajedničke vrijednosti saveznica - demokraciju, slobodu pojedinca, vladavinu zakona i mirno rješavanje sukoba, te promiče ove vrijednosti širom euroatlantske regije. Savez se obvezao na obranu zemalja članica u slučaju agresije ili opasnosti od agresije, te se vodi načelom da napad na jednu ili više članica znači napad na sve. NATO je organiziran kao međudržavna organizacija unutar koje svaka zemlja članica zadržava pravo na svoju samostalnost. Sve odluke NATO-a donesene su zajednički, konsenzusom. Najvažnije tijelo za donošenje odluka NATO-a jest Sjevernoatlantsko vijeće u kojem su zastupljeni predstavnici svih članica Saveza na razini veleposlanika, ministara vlada, te šefova vlada i država. Svaka zemlja članica sudjeluje ravnopravno u procesu odlučivanja bez obzira na veličinu, politički, vojni ili ekonomski značaj. Saveznici stoga zadržavaju pravo na prostor za samostalno djelovanje, uz poštivanje zajedničkih odluka i akcija. Međutim, jednom usvojene savezničke odluke omogućavaju zajedničku i usklađenu akciju ojačanu političkom solidarnošću. NATO nema svoje vlastite operativne oružane snage osim onih koje mu pružaju članice ili zemlje partneri u svrhu provedbe određene misije. Kao međuvladina organizacija zajedničkih vrijednosti sa zajedničkom odlučnošću da brani te vrijednosti i razvijenim mjerama koje omogućuju raspoloživost potrebnih sredstava bilo kada i bilo gdje, NATO je sposoban usredotočiti se na današnje sigurnosne izazove. Operacije koje vodi na Balkanu i u Afganistanu, te one u kojima sudjeluje u Iraku i Darfuru, povezane s rastućom snagom bilateralnih i multilateralnih partnerstava sa zemljama koje nisu članice NATO-a i s ostalim organizacijama, dokazuju trajnu učinkovitost NATO-a. Međutim, veliki izazovi i dalje su prisutni. Republika Hrvatska prošla je trnovit put kako bi pristupila u NATO. Od ulaska u NATO 2009. Republika Hrvatska ima pozitivna iskustva vezano uz vojnu industriju. Ministarstvo obrane potaknulo je osnivanje Hrvatskog klastera vojne proizvodnje, koji bi trebao povezati poslovnu i znanstvenu zajednicu te državne institucije radi razvoja novih proizvoda i podizanja konkurentnosti postojeće proizvodnje. Unatoč troškovima koje sa sobom donosi, članstvo u NATO-u poticajno za razvoj hrvatskog gospodarstva. Direktne koristi od ovog članstva očituju se u smanjenju iznosa potrebnog za obranu zemlje, u novim poslovnim mogućnostima za hrvatske poslovne subjekte i hrvatsku

vojnu industriju, sudjelovanje hrvatskih znanstvenika i eksperata u znanstvenim projektima NATO-a, čime se razvijaju kompetencije i spoznaje o najnovijim tehnologijama. Indirektne koristi od pristupanja u Savez su također brojne - provedene reforme koje su bile nužne za ulazak u Savez rezultiraju izgradnjom boljeg poslovnog okruženja za domaće i strane poslovne partnere, rizici na razini države su smanjeni što utječe na smanjenje kamatnih stopa i povećanje domaćih i inozemnih investicija i posljedično razvojem i rastom cjelokupnog gospodarstva. Republika Hrvatska je u prvih osam godina članstva u NATO-u potvrdila kako je vjerodostojna saveznica. Stajališta i nacionalni interesi Republike Hrvatske kao članice Saveza i ravnopravnog partnera s drugim državama u Savezu uzimaju se s većom težinom kako na području jugoistočne Europe tako i na širem međunarodnom planu. Nadalje, osam godina članstva Republike Hrvatske u Savezu bilo je obilježeno globalnom ekonomskog krizom koja se pojavila u gotovo svim članicama NATO-a. Zbog toga smo morali te moramo i dalje ulagati dodatne napore u okviru obrambenog proračuna u smislu odgovora na potrebe nacionalne i kolektivne sigurnosti. Nakon dugo vremena, u 2017. smo uspjeli povećati obrambeni proračun za 9 posto.

Potpis studenta

Mateo Lović

LITERATURA

1. Kurečić, P., Geopolitika i geoekonomija suvremenog NATO-a, 2011., Zagreb
2. Kurečić, P., Crljenko, B., Republika Hrvatska: promjene geopolitičkog položaja u odnosu na „Zapadni Balkan“ od 1990-ih do ulaska u Europsku uniju, Visoka poslovna škola, Zagreb, 2014.
3. Mišević, P., Lazibat, T., Jurčević, J., Utjecaj primjene NATO standarda na razvoj Hrvatskog gospodarstva, Poslovna izvrsnost Zagreb, god. VI (2012) br. 1, Zagreb, 2012.
4. Rudolf, D., Međunarodne organizacije i Europski sigurnosno-obrambeni koncept, Sveučilište u Splitu, Pravni fakultet, Split, 2014.
5. Republika Hrvatska, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, O NATO-u, <http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi0/multi-org-inicijative/nato/o-nato-u/> (06.07.2018.)
6. Republika Hrvatska, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Prioriteti i aktivnosti RH kao članice NATO-a, <http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi0/multi-org-inicijative/nato/hrvatska-i-nato/> (07.08.2018.)
7. Republika Hrvatska, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Republika Hrvatska i NATO, <http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi0/multi-org-inicijative/nato/hrvatska-i-nato/> (07.08.2018.)
8. Uvod u savez, <https://www.nato.int/docu/handbook/2006/hb-cr-2006/part1.pdf> (24.07.2018.)
9. Sjevernoatlantski savez, <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=56345> (08.08.2018.)
10. BiH u NATO – Sigurnost za sve, BIH – NATO, objavljeno, 24.05.2013., <https://bihnato.wordpress.com/2013/05/24/kronologija-pristupanja-republike-hrvatske-nato-u/> (02.08.2018.)
11. <https://hr.wikipedia.org/wiki/NATO> (07.08.2018.)
12. Zakon o potvrđivanju Sjevernoatlantskog ugovora, NN/MU 3/2009.
13. Povelja ujedinjenih naroda, NN – MU broj 15. od 16.12.1993. i broj 7. od 02.08.1994. – ispravak

14. Sjevernoatlantski ugovor, sastavljen u Washingtonu 4. travnja 1949. godine, izmijenjen Protokolom uz Sjevernoatlantski ugovor o pristupanju Grčke i Turske, sastavljenim u Londonu 17. listopada 1951. godine.

POPIS SLIKA

Slika 1 - Proširenja NATO saveza u Europi.....	8
--	---

POPIS TABLICA

Tablica 1 – Članice NATO-a.....	9
---------------------------------	---